

1 HISTORIE

Tor

1

Kyoto

Kobe-Awaij

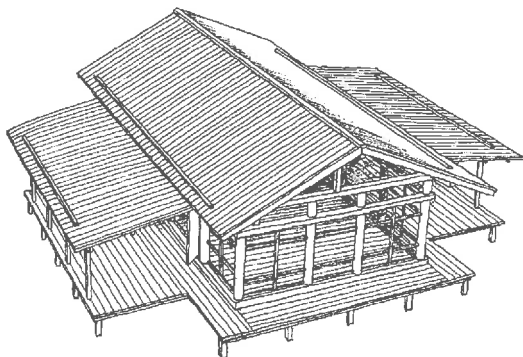
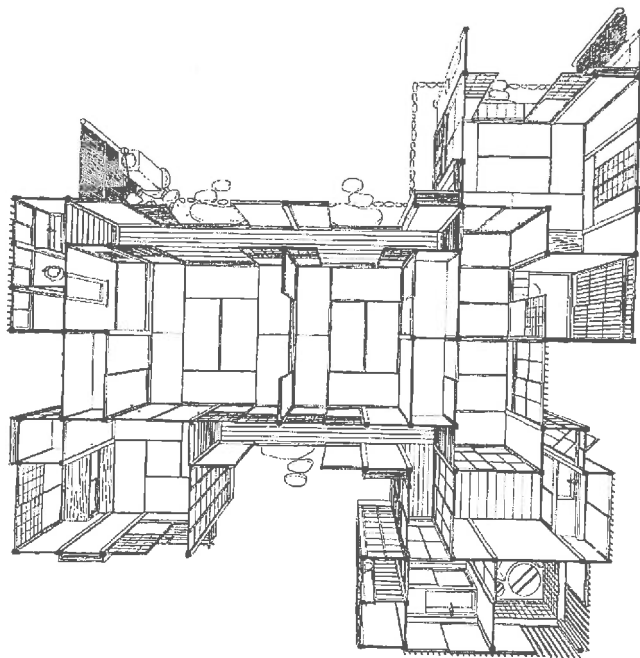
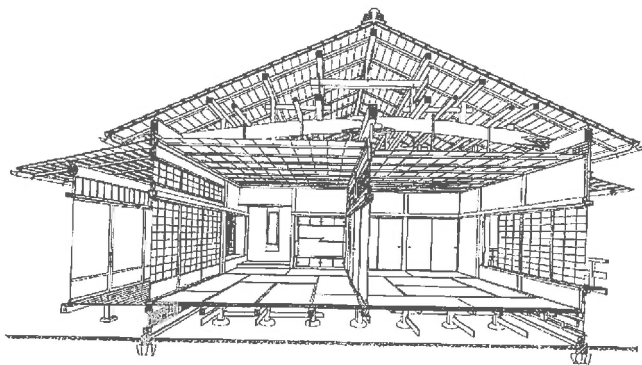
Nara

Osaka

Guus Baneke
Merel Bekkers
Jurriaan van Stigt
René van Veen
Paul de Vroom
Niek van Vugt

Architectura et Amicitia
excursie Japan
8 t/m 22 april 2006

DAG 1, ZATERDAG 08-04-06

8.00	
8.30	
9.00	
9.30	
10.00	
10.30	
11.00	
11.30	
12.00	
12.30	
13.00	Group meeting (hal 2), location ntb
13.25	Check in
14.00	
14.30	
15.00	
15.25	Flight Amsterdam - Osaka, KL867
16.00	
16.30	
17.00	
17.30	
18.00	
18.30	
19.00	
19.30	
20.00	

DAG 2, ZONDAG 09-04-06

8.00	
8.30	
9.00	
9.35	Arrival Osaka Airport
10.00	Kansai Airport / Renzo Piano
10.30	
11.00	
11.30	
12.00	Kyoto/ lunch(box)
12.30	
13.15	Pass by Kyoto Rhigo Hotel (possibility)
13.30	Kinkaku-ji, Ryoan-ji, Daito-ji
14.00	
14.30	
15.00	
15.30	
16.00	Ando, (gardens of fine arts) close at 17.00 Takamatsu, Isosaki, (congress centre) pass by bus
16.30	
17.00	
17.30	
18.00	Inchecken hotel/room
18.30	
19.00	
19.30	Collectief dinerbuffet/ western/ japanese
20.00	
20.30	
21.00	Free visit Gion Shinbashi

Kansai International Airport Terminal

Renzo Piano, 1988-1994

Osaka

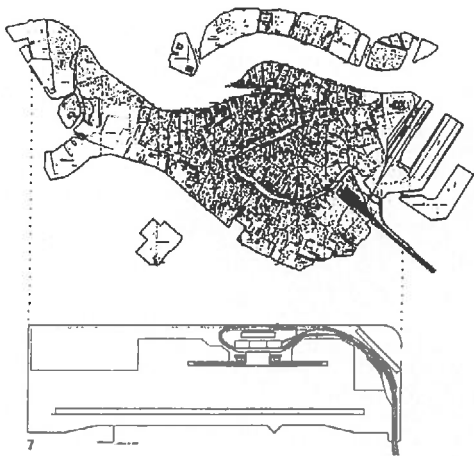

Kansai Int'l Airport is an offshore airport, approx. 50 km south away from the downtown, Osaka

Kansai at last achieves and marries a pair of ideals that has persisted since the nineteenth century: to create a building that approximates the perfect match between form and function found in a machine or organism. Some have argued that these ideals are unachievable and inappropriate because architecture, unlike a machine or organism, does not move. So it is most fitting that this ideal has been achieved in a building shaped by flows of people (on foot or shuttle), baggage and air inside and by the planes, trains and motor vehicles that circulate around and stop against its exterior. This vast machine-organism heralds the next century in its pioneering use of the computer and it reflects an age in which technology approximates the natural (in performance if not in form) and, conversely, nature is increasingly engineered (from agri-business farming to genetic engineering). Yet if this consummation of the bio-mechanical tradition, which first found expression in the NeoGothic and then Art Nouveau, appears in its forms and synthesis to approximate a Gothic for the space age, the spirit of the building recalls that of the Renaissance, whose artists' and architects' studio-workshops were a major inspiration.

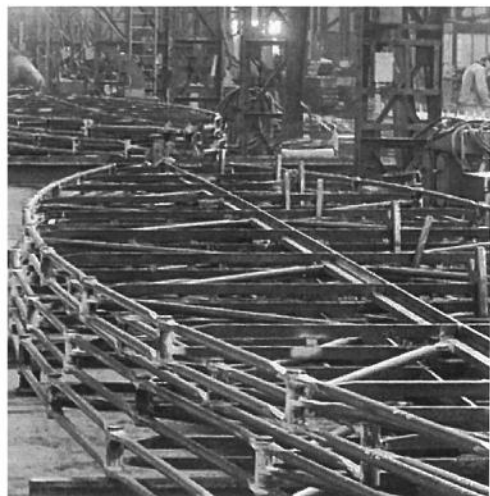
Entreehal in kleuren van traditionele japanse architectuur

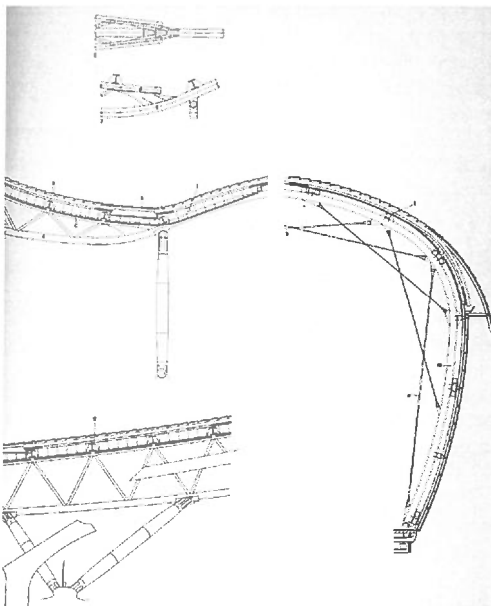
Plattegrond Kansai Airport onder, plattegrond Venetie boven

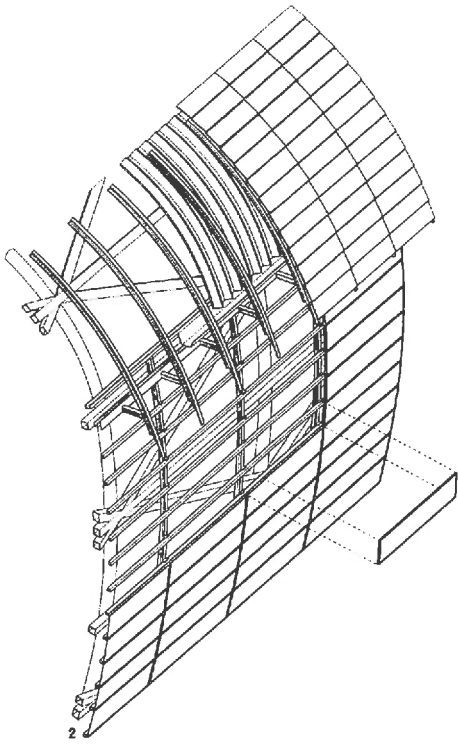
Ribben van de vertrekhal

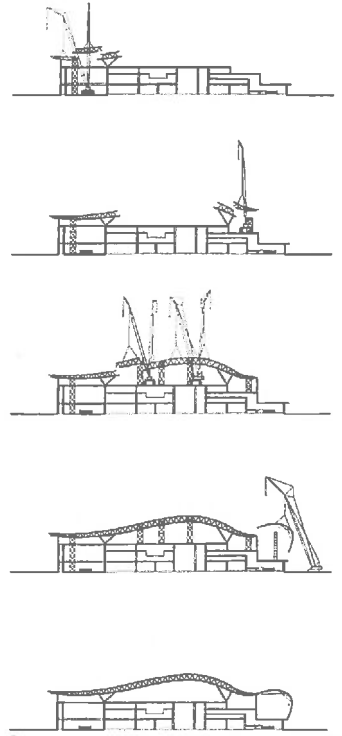
prefabriceerde spanten uit Frankrijk

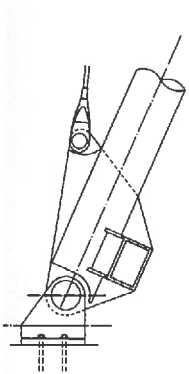
Doorsneden

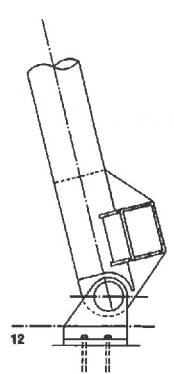
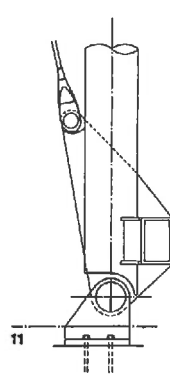
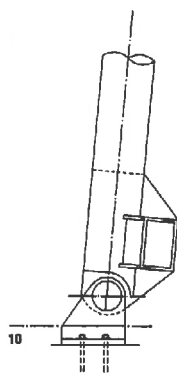
Schematische opbouw huid

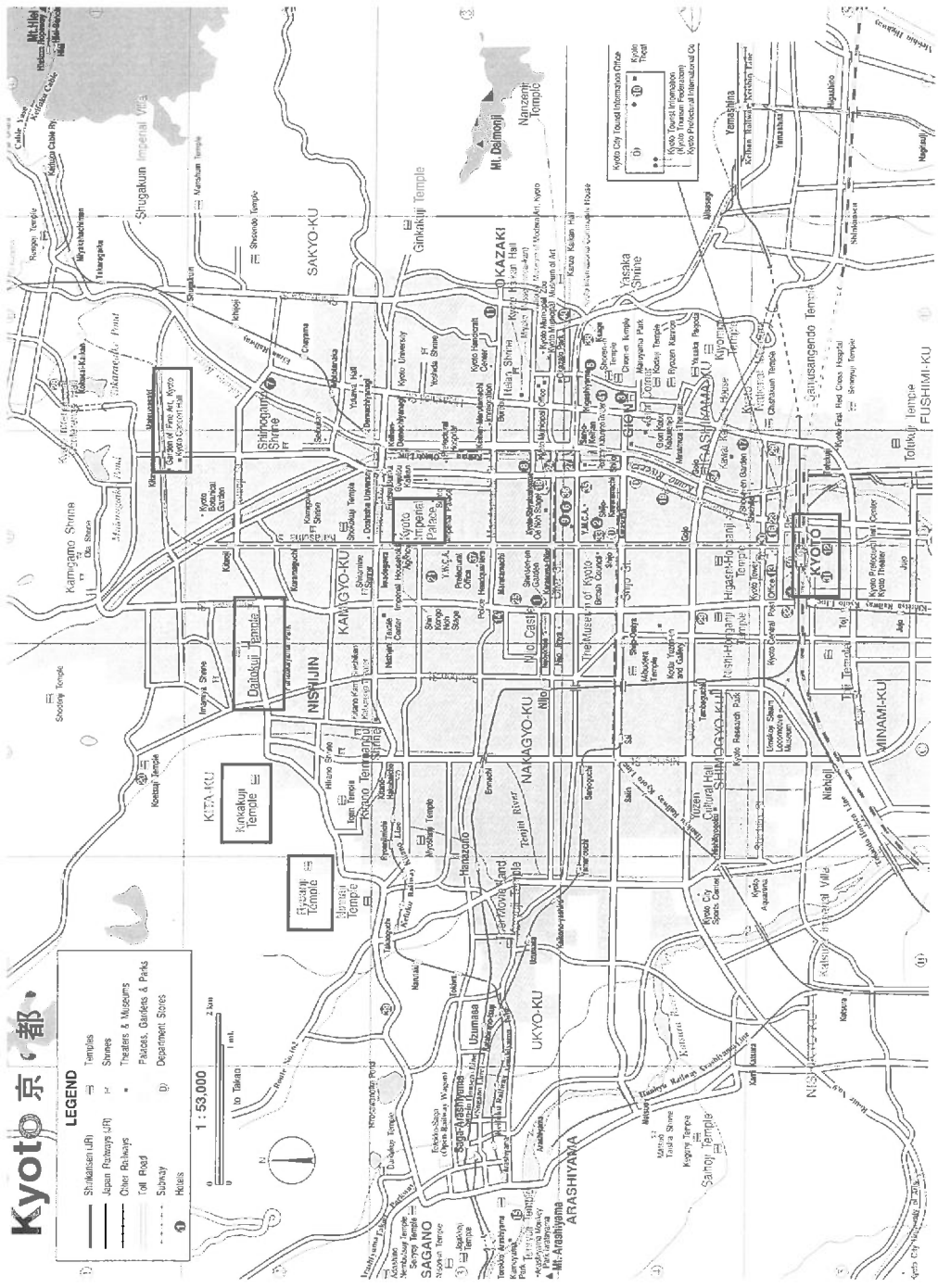
Schematische opbouw dakspanten

Spantvoeten

Kyoto Algemeen Stad

京都

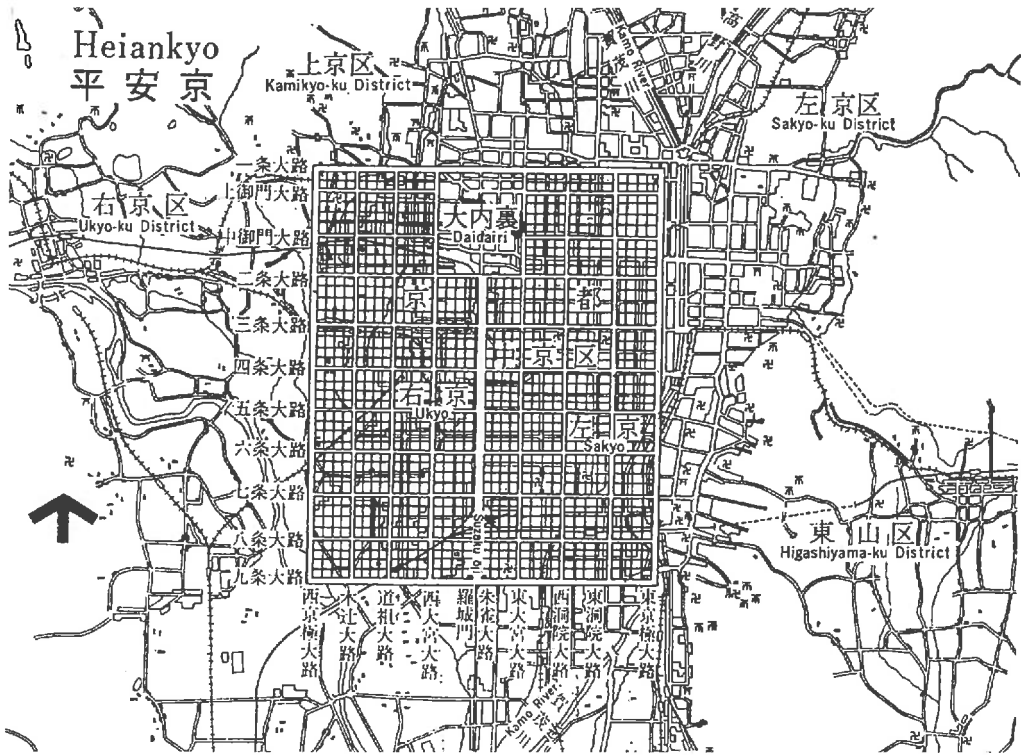
LEGEND

- Shikansen (with symbol)
- Japan Railways (with symbol)
- Other Railways (with symbol)
- Toll Road (with symbol)
- Subway (with symbol)
- Miles (with symbol)
- Temples (with symbol)
- Shrines (with symbol)
- Theaters & Museums (with symbol)
- Palaces, Gardens & Parks (with symbol)
- Department Stores (with symbol)

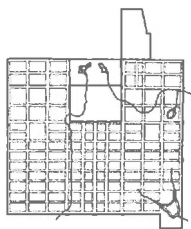
Scale: 1 : 53,000

0 2 km / 0 2 miles

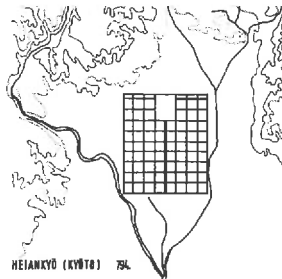
North Arrow

Het oorspronkelijke grid over huidige plattegrond van Kyoto

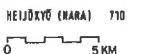
CH'ANG-AN 620

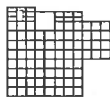
HEIANKYŌ (KYŌTO) 794

OTSUKYO 666

HEIJŌKYŌ (NARA) 710

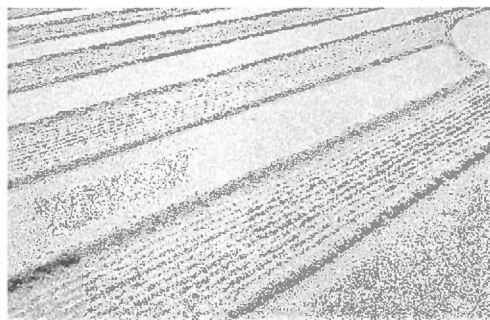
GRÖSSENVEGLEICH
CH'ANG-AN, OTSUKYO, NARA

If there is one place where history resides more than anywhere, it is in Kyoto (pop. 1,387,000). Capital of Japan from 794 to 1867, Kyoto totalize no less than 17 sites listed on the UNESCO World Heritage list, 24 museums and 37 universities and has hundreds more of temples and shrines. Kyoto is one of the rare cities (with Nara) which was spared the US carpet bombing during WWII in order to preserve the cultural heritage. But as visitors first set eye on the city, the impression is one of chaotic concrete ugliness, even worse than other major Japanese cities. Indeed, Japanese officials were not as well disposed towards their own culture and history as American planners during the war. They shamelessly tore down most of the traditional wooden houses in most of the city center, leaving only temples and some parts of Gion (the famous geisha district) standing.

Kinkaku-ji, The Golden Pavilion
1955
Berg Kinugasa, Kyoto

Deze tempel ligt aan de voet van de berg Kinugasa. Oorspronkelijk was er een woning van een edelman opgericht. Later ging het over in handen van Ashikaga Yoshimitsu (1538-1408). Na zijn terugtrekken uit het politieke even bouwde hij er het gouden paviljoen en legde de tuin aan (1394). Na zijn dood gaf zijn zoon het gebouw een bestemming als tempel. Het huidige gebouw is een nauwgezette reconstructie uit 1955. Het telt drie verdiepingen met elk een eigen architecturale stijl. De eerste heeft kenmerken van een aristocratisch verblijf (Schindenstijl), de tweede van een krijgers of Samurai verblijf (Bukestijl) en de derde van een Zentempel. Op het dak staat een bronzen feniks. De tweede en derde verdieping zijn bedekt met bladgoud.

De tuin horende bij de gouden tempel wordt gedomineerd door een vijver (het spiegelmeer) waarin volgens een geometrisch patroon rotspartijen en eilanden uitgelegd zijn. Op deze eilanden groeien prachtig gesnoeide pijnbomen. Deze vijver wordt gebruikt bij het houden van theeceremonies. De boot waar de gasten mee rondgevoerd worden ligt on-

tuinfragment: zandkegel

der een bij het gouden paviljoen aangebouwd afdak.

Rechts van het pad ligt de eigenlijke tempelhal. Ervoor staat een 500 jaar oude, gesnoeide pijnboom (*Pinus pentaphylla*). Hoger op het terrein passeert men een kleine drakenpoort-waterval. Mooi is ook het theehuis Sekkatei met ervoor een steenbassin en steenlantaarn. In de directe omgeving is nog een kleine tempel gebouwd.

De gouden Kinkakuji-tempel is een toeristische must, het perfecte cliché van het Japanisme, een pagode-achtig gebouw in het goud, zonder sporen van verval, dat zich spiegelt in een vijver temidden van een prachtige landschapstuin tegen de eerste hellingen van de bergen aan. Hij wordt perfect uitgebaat, stijlvoller dan onze populaire bedevaartsoorden, maar minstens zo efficiënt. Alex Kerr heeft geen goed woord voor de wijze waarop de monniken in Kioto hun waar aanprijzen en

restaureren in hun optimale vorm, ook als die nooit gebouwd is geweest. De Japanse vormelijkheid is geen esthetische vormelijkheid in de westerse zin. Zoals de etiquette bestaat zij alleen in de echtheid van de beleving.

De dualiteit tussen de Katsura-ascese en de uiterlijke praal van de tempels is in deze Kinkakuji-tempel al te ervaren. Als men door de schittering van de buitenkant heen kijkt, ontwaart men binnenin de verstilde interieurs. Voor ons oog, een onmogelijke combinatie. In deze tempel, zo blijkt, kan men in de opeenvolging van de verdiepingen de verschillende historische bouwstijlen aflezen. Maar aan kunsthistorische analyses komen we vandaag niet toe. En de vraag is of ze hier veel betekenis hebben. De wandeling is te kort om zich op de individualiteit van de verschillende complexen te concentreren. Dat heeft overigens weinig zin. Integendeel: de herhaling van steeds hetzelfde gaat vlug vervelen. Daarenboven, de kennismaking met de nog altijd levendige, algemene levenshouding die zich in die eindeloze verscheidenheid manifesteert, is veel boeiender.

verkoopen. In die tuin bevinden zich tientallen tempels, schrijnen, bronnen, beelden, pergola's. Alles heeft hier zijn betekenis, een toef mos, een verloren steen, een stuk stof. Tussen de bomen verschuilen zich de imposante huizen van de monniken. Massa's bezoekers verdringen er zich, kijken, bidden, offeren, fotograferen en drinken thee.

Opgericht in de 14de eeuw, werd de tempel in 1950 door een novice- monnik in brand gestoken, maar nadien als een exacte replica weer opgebouwd en in zijn voile glorie hersteld. Een probleem is dat in Japan allerm minst. Vele van de historische monumenten hebben dat lot gekend. Op de systematische vervanging om de twintig jaar van het oude Ise-schrijn door een nieuw, hebben we al gealludeerd. Sven N. Huass heeft er een studie aan gewijd: *Ise. Japan's Ise Shrine Ancient yet New* (1999). Niet de materiële authenticiteit is van belang, maar de vorm waarin de levende herinnering is neergeslagen. Dat mag echter niet verward worden met het formalistische ideaal van Viollet-le-Duc om de historische monumenten te

Heian shrine

Ryoan-ji
1450
Berg Kinugasa, Kyoto

Ryoanji tempel (vredige Draak tempel)
Deze Zen-Boedahistische tempel ligt zuidelijk van de berg Kinugasa omgeven door een prachtig landschap. Het best gekende deel van dit bij een tempel horend tuinengebied is de droge tuin gerealiseerd in de vijftiende eeuw. Hij is gerenommeerd voor zijn steenbeschikking in een ommuurde ruimte (30 x 10m) met witte gravel. Deze eenvoudige tuin symboliseert de geest van Zen. Het is aan de bezoeker om zich in te beelden wat het geheel toont. Waar men ook staat of zit, steeds ziet men slechts veertien van de vijftien uitgestalde stenen. De muur is afgewerkt met een olie gekookte klei. Met het verstrijken van de jaren zijn door het uitdrogen van de olie mooie patronen zichtbaar geworden. Ook bijzonder mooi is de naast de hoofdtempel gelegen mospartij. Achter het gebouw staat een tsukubai (handenwaskom) opgesteld. Ze wordt gebruikt bij het houden van de thee ceremonies. Haar inscriptie is betekenisvol en is gebaseerd op het steeds terugkerend gebruik van het open vierkant in de gebruikte lettertekens: 'ik leer uitsluitend tevreden te zijn'. Een leus die kenmerkend is in Zen. In het gebouw zijn prachtige Indische inkttekeningen gemaakt op de schuifdeuren. Onvoorstelbaar mooi is de tekening van de neerdalende en opstijgende draak. Het maken van deze tekening nam meer dan vijf jaar in beslag. Voor het tempelgebied ligt het Kyoyochimeer. Het werd aangelegd in de tweede helft van de 12de eeuw. Omdat het meer (tot voor enkele jaren) steeds bewoond was door mandarijnen kreeg de Ryonaji de naam Oshidori-dera toebedeeld.

Het is in de zentuin van de kloostercomplexen van Ryoan-ji, Daitou-ji, Nanzen-ji of Daisen-in, dat men de gelegenheid heeft om te dringen tot de Japanse ziel achter de folklore. Maar ook dat is onvermijdelijk een cheve voorstelling, waarop men zich voortvarend opnieuw betrapt. Want ziel en folklorie lijken perfect samen te vallen. 'In Europa is het erg gevaarlijk om toe te geven dat je geen ziel hebt', noteert Rem Koolhaas. Zoals in 'sumago, wordt hier de folklorie met hetzelfde meesterschap beoefend als de zentuin. Bij elke tempel of klooster zijn grote parkings aangelegd waarop de bussen door uitgedoste stewardessen op een haast rituele manier op een plaats worden geparkeerd.

Alle van de heiligdommen bevinden zich in

uitgestrekte parkachtige domeinen en haast alle zijn ze nog in gebruik. De scheidingslijn tussen het profane en het heilige schijnt nauwelijks te bestaan of is in elk geval erg flou. De monnik woont in zijn tempel en die is van een huis niet te onderscheiden. Terwijl men kuiert door een van die heiligdommen en kijkt naar een zentuin, komt uit een belendend vertrek ineens een monnik in vol ornaat te voorschijn die zich naar zijn bezigheden begeeft. In de lanen wandelen dames, geisha's?, in kleurrijke kimono's, druk in gesprek onder hun parasol, als ze al niet aan het bellen zijn met hun mobiele telefoon. Een ogenblik later ziet men ze in hun wagen stappen en wegrijden. In het domein tekenen zich kleinere zelfstandige eenheden af met een eigen toegang. Ook hier is de 'espace aréolaire' van toepassing. Van een strakke hiërarchische compositie van het grote domein is er geen sprake, zoals er ook geen sprake is van een compositie in de plattegronden van de gebouwen. Ze zijn als agglomeraten van verschillende cellen, die soms op de meest onverwachte en onmogelijke wijze bij elkaar zijn gevoegd. Ze zijn als paradigma's van de urbane samenkitting.

Daitoku-ji
15-17e eeuw
Berg Kinugasa, Kyoto

Deze tempel, op een terrein van 11 hectare, is belangrijk voor zen-sekte Rinzai. De tempel werd gesticht in 1324, maar de oorspronkelijke gebouwen werden verwoest tijdens de Oninoorlog (1467-1477). Na herbouw in 1479 volgen uitbreidingen tijdens de 16e en 17e eeuw, zoals gebruikelijk kwamen de nieuwe gebouwen vaak van andere locaties.

De keizerlijke bodenpoort (Chokushi-mon), een geschenk van keizerin Meisho, werd in 1640 hierheen verplaatst vanuit het keizerlijk paleis; de Chinese poort (karamon), met beeldhouwwerk van Hidari Jingoro, kwam van het Fushimi-kasteel van shogun Toyotomi Hideyoshi. De grote theemeester Sen-no Rikyu belaste zich in 1589 met de bouw van de sanmonpoort, dat hij een beeld van zichzelf erbovenop plaatste was de reden voor Hideyoshi hem ter dood te veroordelen. Binnen zijn een plafond en panelen te zien, beschilderd door Hasegawa Tohakli (1538-1610). De schilderijen op de schuifdeuren in het abthuis (hojo) zijn het werk van Kno Tan'yu (1602-1674), een kleinzoon van de stichter van de Kano-school. De tuin bij het hojo werd ontworpen door de befaamde landschaparchitect Kobori Enshu.

De Juko-in, met Sen-no Rikyu's graftombe, bevindt zich in het westen van de tuin. De Shinjuan, eens de kluis van abt Ikkyu Soun, bevat fraaie, in de 15e eeuw beschilderde schermen.

Om het hoofdcomplex van de Daitoku-ji heen staan 23 hulptempels, waaronder de Daisen-in (ten noordwesten van de hoofdtempel) met schuifdeuren beschilderd door de meester Kano Motonobu. De tuin wordt beschouwd als een meesterwerk van de landschaparchitect Soami. De tuin van de Koto-in, wordt druk bezocht wanneer de esdoorns in de herfst rood kleuren. Andere hulptempels met mooie tuinten zijn de Hoshun-in en de Ryugen-in. De Koho-an bevat zeven theekamers, ontworpen door Kobori Enshu, die de tuin ontwierp.

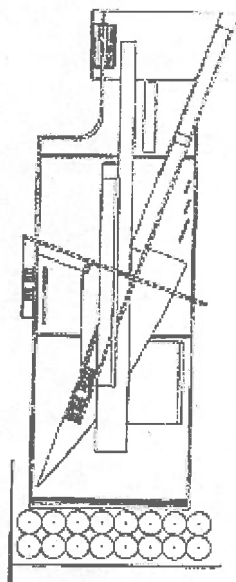

Gardens of fine arts Tadao Ando, 1994

Bij de befaamde botanische tuin van Kioto, staat de 'Garden of Fine Art' (1994) van Tadao Ando. Men is geneigd te zeggen: iets Japanser bestaat er niet. Maar dat gaat dus niet op. Het is evenzeer een spiegel, vervormend zoals een kermispijpel, van westerse attitudes als een antwoord op specifiek Japanse uitdagingen. Ando, zoals vele andere Japanse architecten, is niet alleen met Japan bezig, maar zoekt vanuit de eigen traditie naar antwoorden op universele vragen van onze actuele wereld. Ook Takamatsu doet dat, maar de uitkomsten zijn in beide gevallen wel heel verschillend. Van enige eenvormigheid, van enige exclusiviteit, in die traditie is er geen sprake en dat maakt voor ons het denken en aanvoelen niet eenvoudiger. Catalogiseren zit er niet in. Als we de kunsttuin van Ando Japans willen noemen, dan is het om de superieure wijze waarop hij een ons volstrekt vreemd begrip gestalte weet te geven.

De opdracht voor de 'Garden of Fine Art' kwam van een fabrikant in tegeltableaus, die blijkbaar goede zaken doet. Hij vroeg Ando een paviljoen te bouwen voor de tuinbouwexpositie in Osaka in 1990. Het resultaat beviel hem zo dat hij het een bestendige vorm wilde geven. Een aantal meesterwerken van de Europese en de Japanse schilderkunst, zoals 'Het Laatste Oordeel' van Michelangelo of 'Het Laatste Avondmaal' van Da Vinci, maar ook boeken van Seurat en Renoir en een Japanse papieren prentenrol, worden op ware grootte op aarden tegels gekopieerd, zodat ze in de buitenlucht kunnen geëxposeerd worden, een openluchtmuseum voor schilderkunst dus.

Het idee is zo incongruent dat het een tijdje duurt voor men beseft dat men zich niet in de voorhof, op de toegangsweg naar het museum bevindt, maar er midden in staat. Vanaf de straat kan men het geheel overzien, zoals een zentuin. Deze tuin moet men echter betreden om hem te kunnen ervaren. Constructie en tuin zijn één geworden. Hellingsbanen en trappen, langs en tussen betonnen muurvlakken, voeren de bezoekers rond in een kuip waar het water met groot gedruis van de wanden stroomt en in bekken wordt opgevangen, langs de levensgrote tableaus, onder de open hemel. Deze tableaus zijn niets anders dan een aanleiding voor de wandeling. De echte tableaus zijn de betonnen muren, het water, de lucht en het uitzicht door een kruisvormig raam op een daartoe in de hoogte, op het

niveau van de straat, aangelegd landschap. 'Architecture, which acquires tranquillity and balance thanks to geometric order, obtains dynamism thanks to natural phenomena and human movements.' zegt Ando. De architectuur staat niet ten dienste van een of andere functie, maar krijgt zelf de functie van een zentuin. Men krijgt hier hetzelfde gevoel, dat balanceert op de grens van het ridicule en het sacrale, dat je ook bij de tempels overvalt. Kitsch en kunst, het kan allemaal. De reproductie gaat door voor het echte. Alle wegen en grenzen van onze oordeelvorming worden op het spel gezet, veel grondiger dan in het werk van Takamatsu bijvoorbeeld: een hedendaagse versie van de zentuin, waar alles om zichzelf bestaat in een opperste geladenheid, maar die tuin kan evengoed een tempel zijn. Men kan het ook met een driedimensionale suprematistische constructie vergelijken, samengesteld uit beton, glas, water en lucht, met in de achtergrond de natuur en de tableaus. Het is een onuitputtelijk werk. Zoals een archeologische artefact kan het in geen enkele betekenis gevangen worden. We kennen gewoon zijn coördinaten niet.

Concert Hall
Arata Isozaki & Associates, 1995
Kyoto

"I use ceramic panels in a way that is unusual. Because of glazing ceramics never have perfectly flat surfaces or edges. This tolerance for slight imperfections might be said to be the architectural equivalent of that quality people in Kyoto refer to by the word hannari which is the highest compliment one can pay to a woman in the prime of life. I felt that people in Kyoto would not accept something that did not possess that quality."

Arata Isozaki

The Kyoto Concert Hall, the home of the Kyoto Symphony Orchestra, was planned as a Memorial for the 1,200 years celebration of the city of Kyoto. The building is located on the boundary of the ancient capital, Heiankyo, Kitayama Street and the Kamogawa River; an area with a distinctive Kyoto significance.

Composed of three primary blocks, The Main Hall, The Ensemble Hall Murata and the Foyer, the refined exterior is clad in terracotta panels that had the texture of roof tiles. Believing that a subdued silver or black suited Kyoto Isozaki used that as a basic color of materials; limiting the colors used to a certain range. By limiting the range of materials and using only materials that can withstand the passing of time Isozaki created the texture of a building that had been there for ages. The floor in the circular Entrance Hall is done entirely in limestone imported from Florence. In the center of the Hall twelve pillars, placed at regular intervals, represent the twelve zodiac symbols of

ancient Eastern chronology, the ox, the tiger, the hare etc.

A gently sloping spiralling pathway leads to the Foyer and the two Concert Halls.

"I made the approach complex and difficult to understand spatially... the way the Hall is long, bending in various ways and then spiralling upwards. the approach to a temple in Kyoto is never straight. It bends and turns. That is the technique used to make a small place seem more extensive. I use that technique three-dimensionally, not two-dimensionally."

The Foyer, that serves the two Concert halls, is enclosed by screens of translucent glass that mute the direct rays of the sun and, at the same time offers views of mountains far to the west and the Kyoto Botanical Gardens in the foreground.

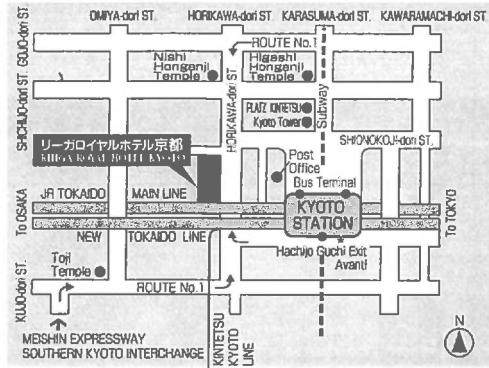
The open floor area at the foot of the stairs is designed to serve as a stage for lecture concerts and the like. The Main Hall, seating 1839, was designed as a typical shoe-box concert hall with two balconies surrounding both the main audience and the stage area.

The head of the stage is a 90-stop pipe organ, with both metal and wooden pipes (the largest of its kind in Japan), that can create both classical instruments and the traditional Japanese instruments. The Ensemble Hall Murata, in the shape of a hexagon inside a cylinder, is designed for small orchestras of up to 30 members or for piano or chamber-music recitals. A huge lighting platform in the ceiling is in the form of "a stellar constellation" .

Kyoto Station

Hiroshi Hara, 1997

Het hotel is gevestigd nabij het futuristische stationscomplex (1997) van Hiroshi Hara (1936). Alle utopische denkbeelden van de moderne architectuurgeschiedenis zijn hier werkelijkheid geworden. Maar het meest fantastische is dat deze architectuur als een activerende factor is opgenomen in het bruisende leven van de grootstad. Hier is het centrum van de stad. Hier leeft Kioto. Aan architectuur denkt men niet meer, evenmin als aan een architect. Men ervaart het geheel als een superpositie van historische lagen die elkaar doordringen, een complete wereld, van oergeschiedenis tot de ervaring van de toekomst. In dit overrompelende complex verbaast het aanvankelijk te vernemen dat Hiroshi Hara's passie de studie is van de vernaculaire architectuur, de architectuur zonder architect, maar bij nader toezien wordt het best aannemelijk. Het is wellicht de echte verklaring van het lef dat hij hier tentoonspreidt. Hij heeft de wereld ondergereisd om de 'architectuur zonder architect' te bestuderen. In de monografie van hem gewijd in de serie GA Architect nr. 13, is een tekst uit 1987 opgenomen 'Learning from Villages: 100 Lessons', waarin hij in een aantal aforismen het resultaat van zijn studie van dorpen in Japan en elders in de wereld publiceert. De neiging om eruit te citeren is groot. Het laatste aforisme luidt: 'Room There are as many worlds as there are rooms.' Het oeuvre van Hiroshi Hara bestaat verder uit vele en verschillende kamers. Quasi-traditionele huizen komen er evengoed voor als de immense 'Interconnected superskyscraper', met bovenop een soort ruimtevaartstation, in Kira-ku, Osaka en dus

ook het recente stationscomplex in Kioto. Dit gebouw beschrijven is niet meer mogelijk. Het is een accumulatie van alle mogelijke fragmenten die als een onaffe puzzel bij en in elkaar geschoven zijn. Naast het eigenlijke station, is er een hotel, een grootwarenhuis, een winkelgalerij, galerijen, sportcentrum, café's en restaurants, een bioscoop, een bank, een meditatiekamer, enz.. Maar deze functies zijn niets anders dan de aanleiding voor het creëren van een openbare ruimte waar het leven zijn gang kan gaan. Men treft er onder meer een trap aan die aan de Spaanse trappen in Rome doet denken en even druk wordt gebruikt door een kleurrijke populatie van jonge mensen die er hun stek hebben gevonden. Het stijgen of dalen langs de eindeloze roltrappen is een belevingsproces op zich, niet te vergelijken met de saaie roltrappen die men overal aantreft. De eenvoudigste handeling wordt hier een elementaire symbolische ervaring, vergelijkbaar met de schrifttekens van de calligrafie, of met de dichtkunst. Alles zit hier bij elkaar als een

nieuwsoortige natuur, waarin zowel de groezelige straatsfeer van de oude stad als de weidse perspectieven van het berglandschap te vinden zijn. Men ontdekt er evenzo de verfijnde ruimten van de Japanse traditie als het imposante, kermisachtige vertoon van de tempels. Lege tekens, zonder verwijzing naar een god, waar Roland Barthes het over heeft, maar van een geweldige presentie.

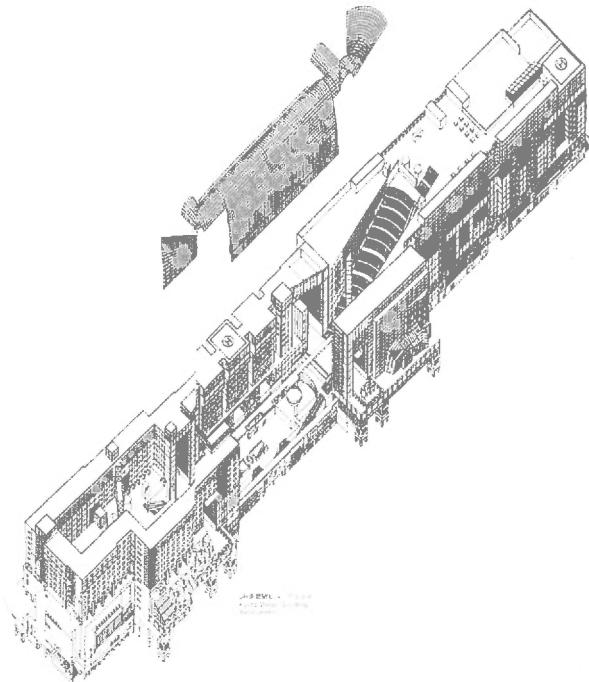
Kyoto Station Building serves as the gateway to the historical city of Kyoto for many people. The Geographical Concourse is the primary expression of the gate. This concourse is shaped like a valley. The basin of this valley is the station concourse, which extends up eastward and westward over the building. The Matrix is the structural floor 15 meters above the ground, which also serves as the horizontal piping space. It functions as a floating platform that connects the whole building. The Matrix is also the building's gauge, as it determines spans for various uses. Its module reflects the city grid of Kyoto, a hidden pattern that is expressed at two gate terraces over the old streets of the city.

KYOTO STATION AREA

Kyoto Station is chock-a-block with restaurants, and if you find yourself anywhere near the station around meal time, this is probably your best bet in terms of variety and price.

For a quick cuppa while waiting for a train try Café du Monde on the 2nd floor overlooking the central atrium. Or you might want to snag a few pieces of sushi off the conveyor belt at Kaiten-zushi Iwamaru, on the ground floor at the east end of the station building.

For more substantial meals there are several food courts scattered about. The best of these can be found on the 11th floor on the west side of the building: the Cube food court and Isetan department store's Eat Paradise food court. In the Cube, we like Katsu Kura, a popular tonkatsu (breaded pork cutlet) specialist that usually has a tasty lunch special. In Eat Paradise, we highly recommend Tenichi for sublime tempura, and Wakuden for approachable kaiseki fare. To get to these food courts, take the west escalators from the main concourse all the way up to the 11th floor and look for the Cube on your left and Eat Paradise straight in front of you.

Gion, Kyoto

Kyoto's traditional entertainment areas of Gion and Pontocho have been the scene of Kyoto's floating world for centuries. Each night a legion of kimono-clad mama-sans, gaudy hostesses, slick suit-wearing businessmen and shady characters descend on these areas to transact the business of this world of illusion. Whether you intend to participate fully or just peer in from the outside, this walk is a fantastic way to acquaint yourself with Kyoto's main night-life districts. Along the way, there are plenty of spots for a quick drink or a full meal.

This walk starts on the steps of the main gate into Yasaka-jinja 1. Take a quick walk round the grounds of the shrine, which is beautifully illuminated at night. You might even want to say a quick prayer for a successful evening — like many Japanese who visit the shrine before heading into the fray of Gion. Leaving Yasaka-jinja, cross west to the south side of Shijō-dōri and just after passing Gion Hotel turn left. Walk about 80m and take the second right. Another 80m brings you to Hanami-kōji, a picturesque street of ryōtei (traditional style, high-class restaurants) and teahouses.

This is where many visiting dignitaries and businesspeople are entertained. Head a little south down this street before making your start at Yasaka-jinja (at the intersection of Shijō-dōri way back up to Shijō-dōri and Higashioji-dōri), a 10-minute walk from Keihan Turn left and walk for about 20m before turning right into Kiri-dōshi. You are now at Hankyū Kawaramachi Station, at the intersection now plunging into the heart of Gion. As you walk along Kiri-dōshi, you'll cross Distance About

3km Tominagacho-dori, lined with buildings containing hundreds of hostess bars — every Fuel stop Ozawa or Issen Yūshoku for one of those signs represents an individual food; bars along Pontocho and Kiyamachi-dōri for bar (and — dare we say it? — another small drinks nightly drama of longing and despair).

Continue north on Kiri-dōshi. It crosses another street and then narrows to a tiny alley. You are now about to enter Gion's most lovely area, which lies just across Tatsumi-bashi bridge 2. This is the Shinbashi district, which features some of Kyoto's finest traditional architecture, mostly upscale restaurants and exclusive hostess bars. If you're lucky enough to be here in cherry-blossom season, you will find the cherry trees heavy with pink and white blossoms (and, you guessed it, mobs of people).

At the fork in the road you will find small the Tatsumi shrine 3. This is a favourite shrine of those engaged in arts and entertainment and you will often see geisha and maiko (apprentice geisha) here praying for luck in their artistic endeavours. At the shrine, take a left and walk west along the canal on Shirakawa-Minami-dōri. Gaze across the river into the interiors of some of the restaurants and bars that line the canal — you'll be peering right

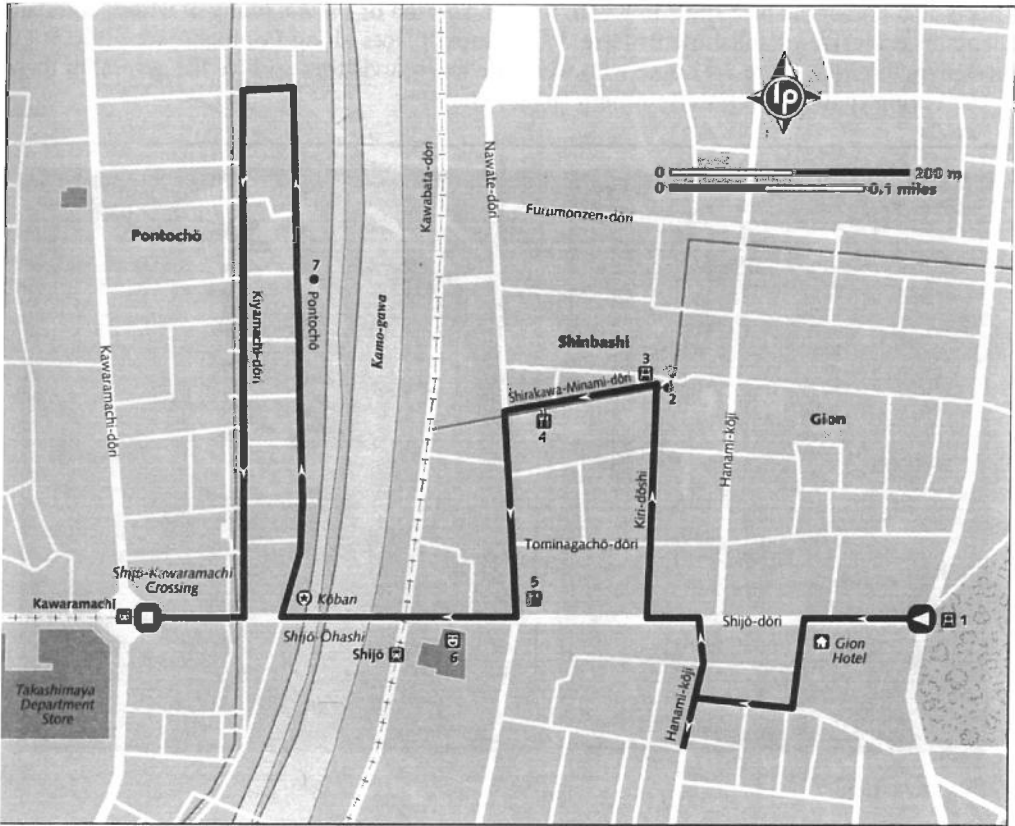

into the elite heart of the floating world, Just before you come to the end of the street, on your left, across a bridge, you'll find Ozawa4, a fine tempura restaurant at home with foreign guests (look for the sign reading 'Tempura Dinner'). This is a great spot for a proper sit-down meal along the route.

At the end Shirakawa-Minami-dOri, take a left on to gaudy Nawate-dori (note the gangster-types in black Mercedes with dark-tinted windows). Just before you reach ShijOdOn, you'll pass Issen YUshoku 5, a popular okonomiyaki (Japanese pizza or pancake) restaurant. There's only one thing on the menu here — a simple type of okonomiyaki that costs ¥630 per serving (just hold up your fingers to indicate how many you want).

From here, head west on ShijO-dOri, passing Minami-za 6, Kyoto's main kabuki theatre, on your left. Cross the Kamo-gawa on the north

side of ShijO-Ohashi and walk to the kOban (police box), which you'll find on your right. You are now standing at the intersection of ShijO and Pontocho streets. If you cross ShijO and walk south on Pontocho here, you'll find yourself in one of Kyoto's seedier districts — the businesses here are mostly massage parlours that go under various pseudonyms like 'fashion health clubs' and 'pink salons', Heading north on Pontocho 7 brings you into an entirely different world of upscale restaurants, bars, clubs and cafés, This pedestrian-only alley is truly one of Kyoto's most atmospheric lanes, and it really should be visited in the evening to understand its special charms. This is also one of the best spots in Kyoto to spot a geisha or maiko, many of whom entertain clients in exclusive establishments here. While most places along Pontocho are difficult for foreigners to enter, there are some who

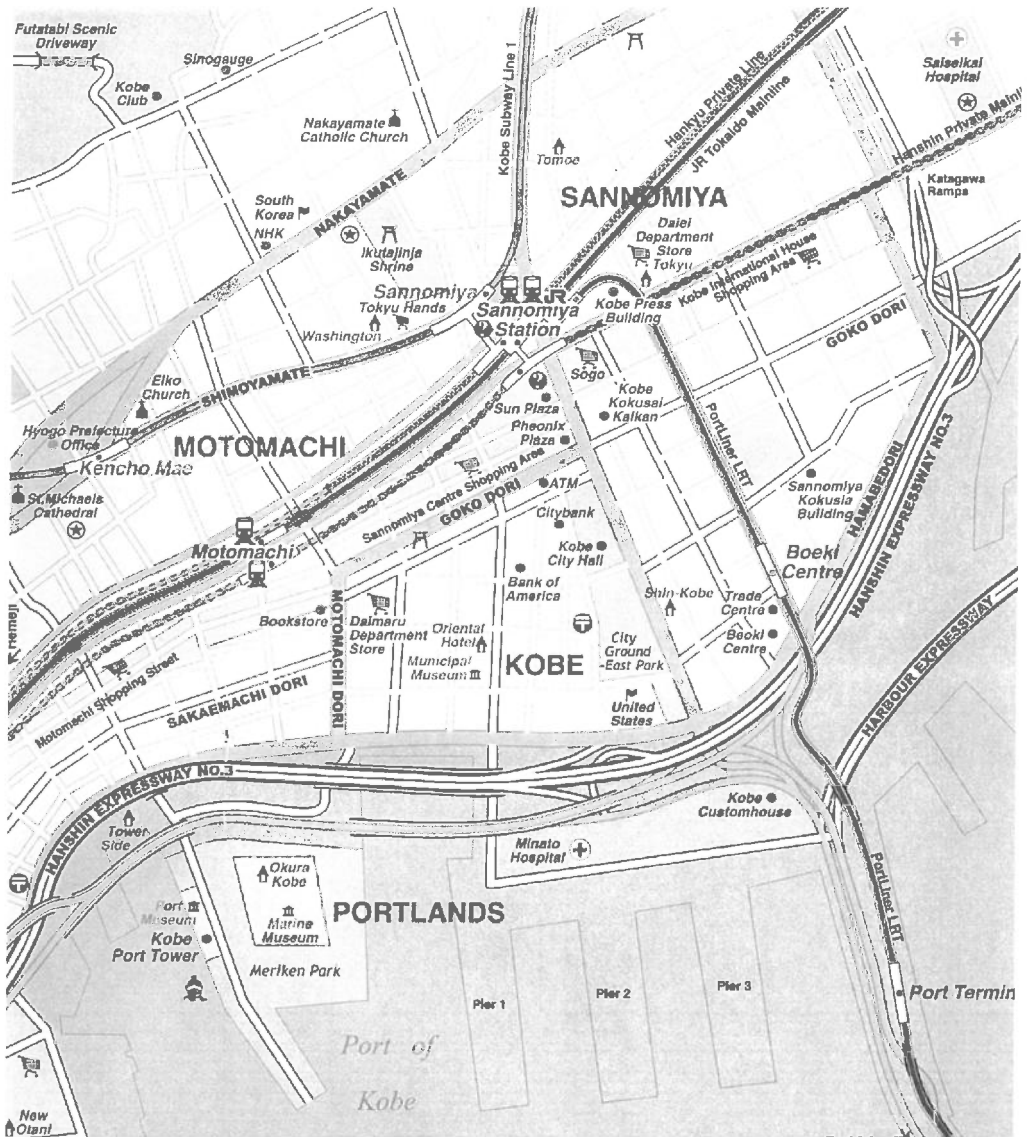
welcome foreign visitors and we list several of these in the Eating and Entertainment chapters.

When you reach the north end of Pontochō, take a left and another left and you will find yourself on Kiyamachi-dōri. This is a much more casual and inexpensive entertainment district from the ones you've just passed through. Here is where Kyoto's mere mortals drink and the place is usually chock-a-block with packs of young people, half-drunk salarymen and wide-eyed foreigners. We expect you'll be ready for a few drinks by the time you reach Kiyamachi, and we list several good bars in this area in the Entertainment chapter of this book. Or, if you'd just like to head back to your digs, continue south along Kiyamachi, turn right on to Shijō-dōri, and you'll soon come to Hankyu Kawaramachi Station. —

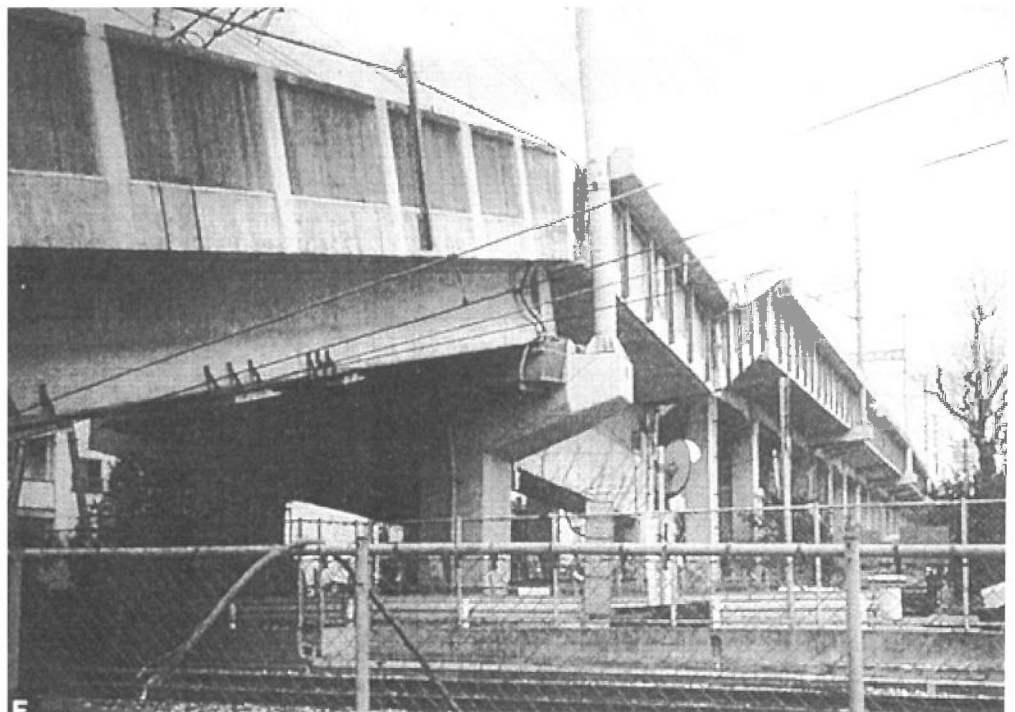
DAG 3, MAANDAG 10-04-06

- 8.00 Departure by bus to KOBE
- 8.30 _____
- 9.00 _____
- 9.30 Kobe City Office (Lecture by city planning chief clerk/View lobby)
- 10.00 _____
- 10.50 Hyogo Prefectural Museum of Art/Nagisa Park (short visit),
Nadahama Garen Baden (only outside): Ando, Rock Field Kobe Headquarter
(only outside): Ando
- 11.00 _____
- 11.45 Rokko Housing (only outside): Ando
- 12.00 _____
- 12.30 Chapel on Mt.Rokko (by cable car/ lunch in the hotel restaurant)
- 13.00 _____
- 13.30 _____
- 14.00 _____
- 14.30 _____
- 15.00 TOTO Seminar House: Ando
- 15.30 _____
- 16.00 Water Temple: Ando
- 16.45 Yumebutai (congress center): Ando
- 17.00 _____
- 17.30 _____
- 18.00 _____
- 18.30 _____
- 19.00 _____
- 19.30 Arrive at the hotel
- 20.00 _____
- 20.30 _____

Kobe (pop. 1,478,000) is to Osaka what Yokohama is to Tokyo. Both are the prolongation of their respective metropolis, and in the same way as Osaka is the second economic capital of Japan after Tokyo, Kobe is its second largest port after Yokohama. Along with Nagasaki and Yokohama, Kobe is one of the port cities which opened to foreign trade in the late 19th century. Many European

and Chinese communities settled there and the architectural influence can still be seen. Although a sizeable number of Westerners (mostly expats) still live in Kobe, there isn't a particular Western settlement anymore. On the other hand, Chinese maintain their presence in Chinatown, Japan's second largest after Yokohama's.

Vanzelfsprekend gaat bij het noemen van de stad Kobe de eerste gedachte uit naar de aardbevingramp die stad op 17 januari 1995 om 6 uur 's ochtends trof. In 20 seconden werd de helft van de binnenstad verwoest en verloren meer dan 5000 mensen het leven. Zou de ramp zicht enkele uren later hebben voltrokken, dan was het aantal slachtoffers vele malen hoger geweest. Doordat het hulpmateriaal grotendeels in Tokio - naar men meende de meest bedreigde stad - was geconcentreerd, duurde het even voor de hulpverlening goed op gang kwam.

Het herstel is echter met grote voortvarendheid ter hand genomen, en van de grote schade was vijf jaar later vrijwel niets meer te merken. Op Phoenix Plaza kunt u de gevolgen van de aardbeving echter in oenschouw nemen.

Hyogo Prefectural Museum of Art
Tadao Ando, 2001
Chuo-ku, Kobe, Hyogo

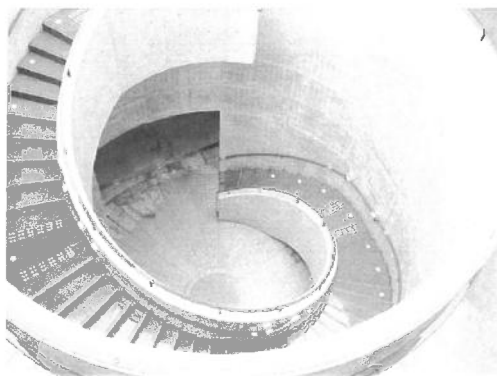
Located on the Kobe waterfront between the Rokko Mountain Range to the north and the Seto Inland Sea and Port of Kobe to the south, the museum was planned integrally with the Kobe Waterfront Plaza as part of the reconstruction scheme after the Kobe Earthquake in 1995 that destroyed much of the city and took many lives.

The Museum is composed of three rectangular volumes that sit parallel to each other on a base platform of white granite, which steps up through a series of grand stairs, ramps and plazas from the Waterfront Plaza. The rectangular volumes are oriented longitudinally along a north-south axis and are separated by exterior plazas that allow for framed views towards the mountains and Kobe cityscape and in the opposite direction towards the sea.

On the waterfront side the rectangular volumes are more open with the flat concrete slab overhanging roofs forming a protective enclosure to an outdoor space and its transparent curtain wall facades. In contrast the 'back-side', oriented towards the city and vehicular traffic, is less welcoming clad in a skin of dark metal.

Each of the volumes encloses another volume of concrete containing the temporary and permanent exhibition galleries, auditorium, and studio spaces. Between the two volumes are the circulation and rest areas which are animated by light and shadow.

The form of the building is very similar to that of the Modern Art Museum of Fort Worth which Ando was designing at the same time in Fort Worth, Texas. It was the museum in Kobe that served Ando as a prototype for the one in Fort Worth.

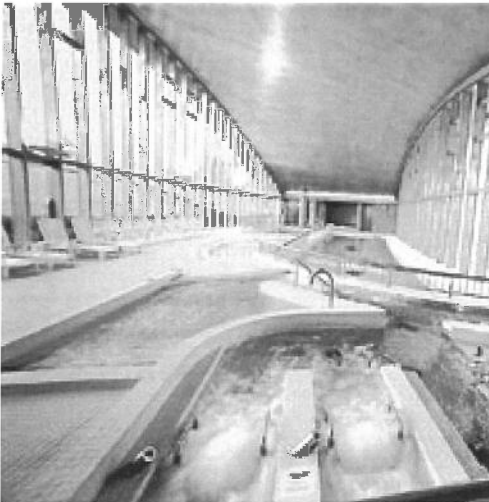
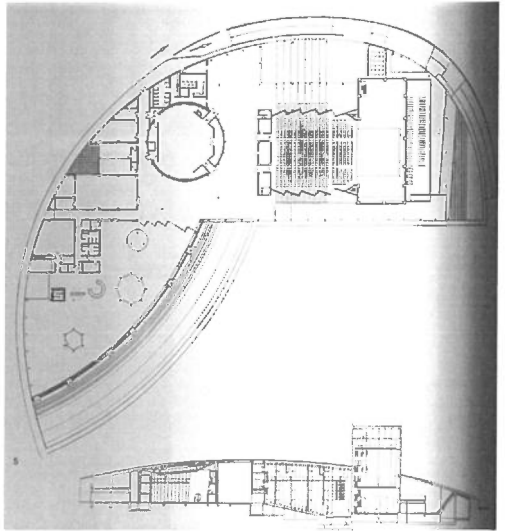
Nadahama Garden Baden
Tadao Ando
Kobe

Few people can afford to live in a Tadao Ando house, or spend a night in his plush Benesse House hotel on Japan's Naoshima Island. But for \$12 or less, any adult or child can wade for hours in a spa designed by the celebrated Japanese architect.

Nadahama Garden Baden—which follows recent Ando work like the Modern Art Museum of Fort Worth, Texas and Tokyo shopping complex Omotesando Hills—is a 2,000 sq m facility in the architect's hometown of Kobe, its striking curves exemplifying Ando's beautifully original approach to form. Environmental and civic responsibility were key considerations in the construction. Under-floor pipes, filled with discarded scalding water from a local power plant, are used to heat treatment rooms and spa pools. Meanwhile, special plumbing allows pool and bath water to be drained and used by emergency services when necessary—an important precaution, given the lessons of the Great Hanshin Earthquake that struck the region in 1995.

Hopefully, though, the lightly carbonated waters of Nadahama will only be used for their original purpose: to gently fizz away shoulder cramps, back pain and fatigue, with any leftover twinges to be kneaded out in the facility's massage rooms. Ando is responsible for the design of more than 30 buildings in Kobe, but in Nadahama Garden Baden he has given the port city his most rejuvenating work yet.

Rock Field
Tadao Ando
Kobe

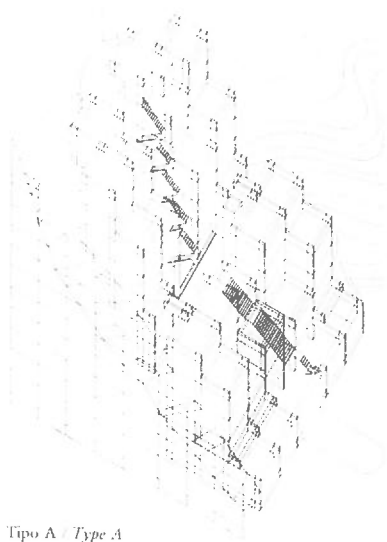

Rokko Housing 1
Tadao Ando, 1978-83

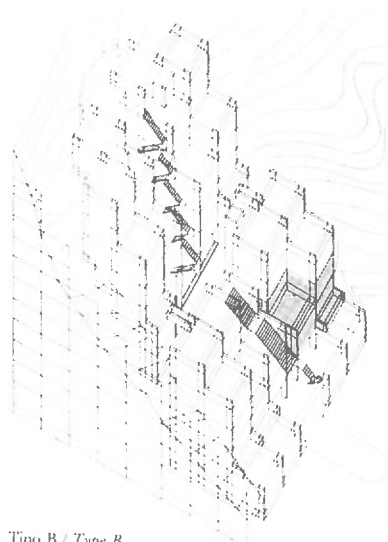

The site is at the foot of Mt. Rokko in Kobe and is a southfacing, 60 degree slope. From the site, there is a panoramic view extending from Osaka Bay to the port of Kobe. In order to blend the building with the verdant environment, I decided to keep it low and, adapting it to the slope, to insert the building into the hillside. The building is composed of a group of units, each measuring 5,8 meters by 4,8 meters. In section, it follows the slope, and in plan, it is asymmetrical. In stepping up the slope, gaps are intentionally created. The gaps relate to each other and serve to unite the entire building; at the same time they serve as a plaza. The entry areas at the edges of the building serve

as mechanical spaces and promote ventilation and insulation. The twenty units piled up on the face of the slope are all different in type and size. Each unit has a terrace, and there are many different views available. My hope is that life in these diverse units will unfold around the terrace and in communication with nature. The geometrical forms of concrete are emphatically manmade and underline by contrast their natural environment.

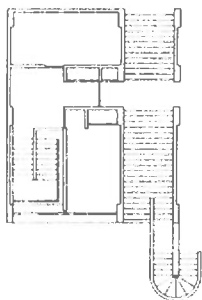

Tipo A / Type A

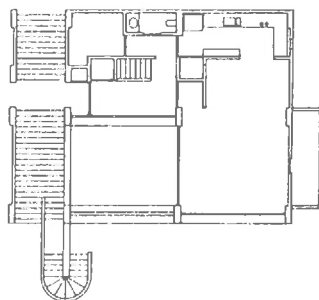

Tipo B / Type B

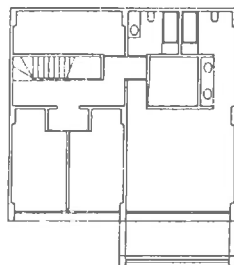
Planta cota +7.250
+7.250 level plan

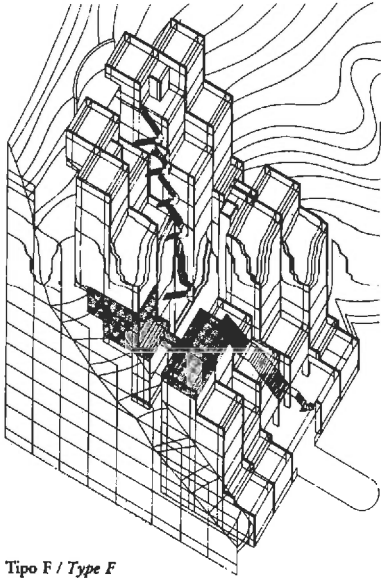
Planta cota +7.250
+7.250 level plan

Planta cota +4.350

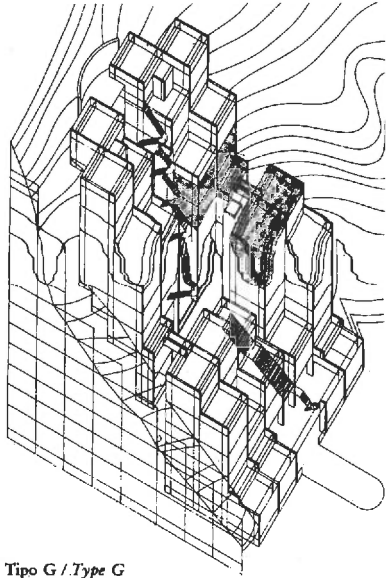
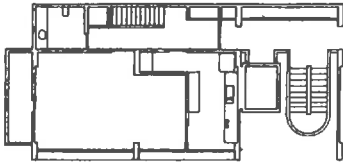

Planta cota + 4.350
+ 4.350 level plan

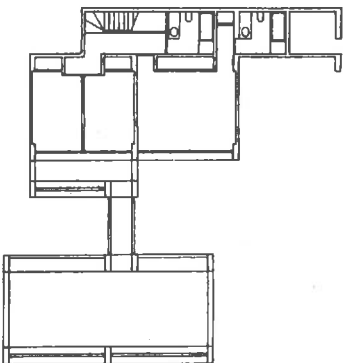
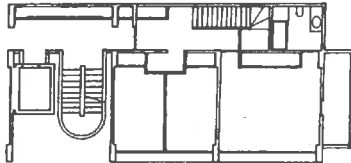
Tipo F / Type F

Planta cota +18.850
+18.850 level plan

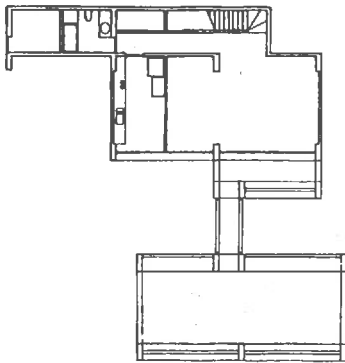

Tipo G / Type G

Planta cota +18.850
+18.850 level plan

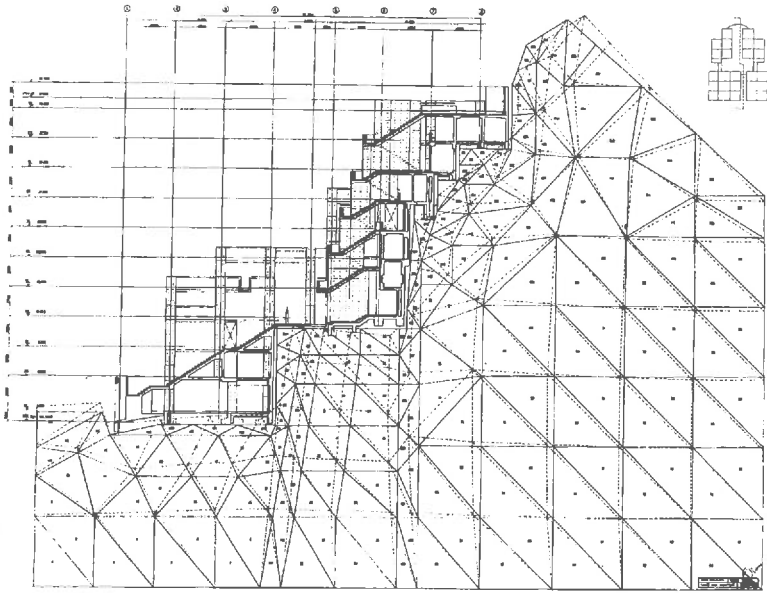

Planta cota +15.950
+15.950 level plan

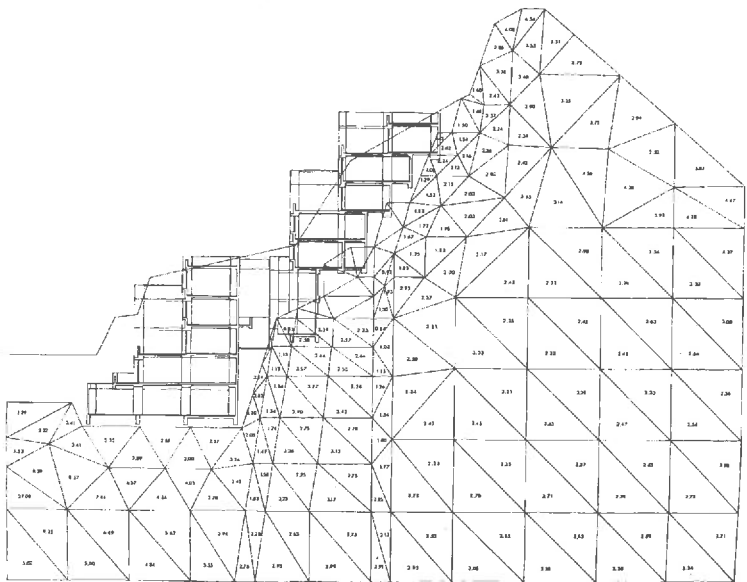

Planta cota +15.950
+15.950 level plan

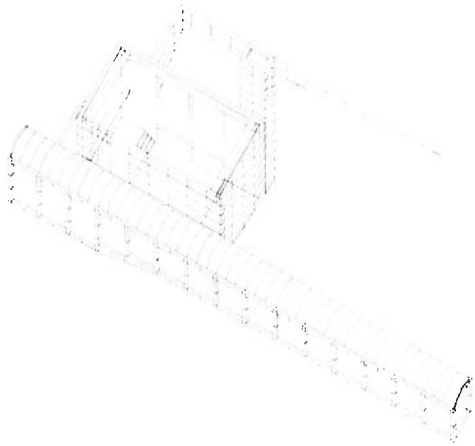
Sección longitudinal por escalera / Longitudinal section through staircase

Sección longitudinal por módulos de viviendas / Longitudinal section through units

Chapel on Mount Rokko
Tadao Ando, 1986
Kobe

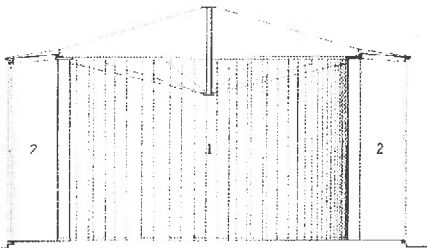
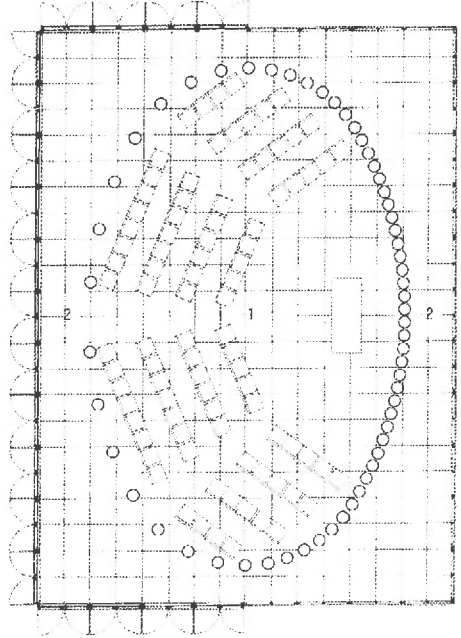
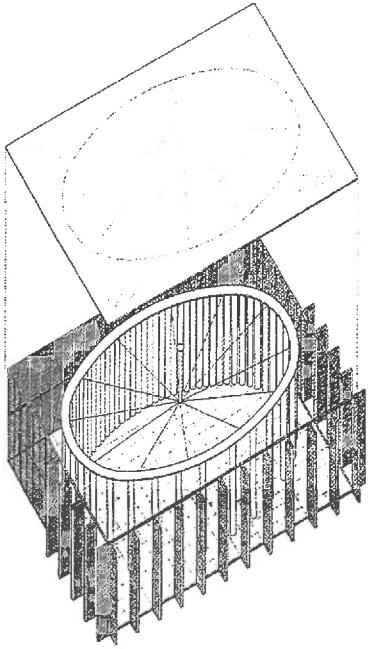
The small chapel is built near the top of Mt. Rokko Kobe. Mt. Rokko is 932 meters high, the highest mountain in the Kobe-Osaka area. From the chapel, one has a panoramic view of the Osaka Bay. I tried to preserve the existing environment when I sited the building avoiding trees in the surrounding woods. This resulted in the approach which makes sharp turns. I may or may not have been influenced by the strolling style of traditional Japanese gardens when I designed the approach. Making several turns in approaching the building rather than going straight. One intensifies one's expectation gradually. The building comprises a chapel, a bell tower, a colonnade, and walls erected to define the site. The colonnade which is designed at a 15 degree angle from the east-west direction and the chapel built in parallel to the colonnade determine the axis of the whole project. The nave is usually integral to the church building, but is separated in this project. Morphologically, the chapel is a mass of concrete while the colonnade is an elongated glass tube. The colonnade is composed of a series of 2,7 meter square frames of unfinished concrete, forming a rectangle of 2,7 meters x 40 meters sides. The frames are fit with frosted glass and connected at the top with H-shaped tie-beams. The vaulted roof spans one sixth of a circle in curve, and the colonnade is open at both ends. The semi-outdoor glass tube is enveloped in soft light coming through the frosted glass panels, and becomes a tunnel of the wind when the refreshing wind blows. The outside is not visible from inside the tube. Worshippers pass through the tunnel, climb down the stairway, make a 90 degree turn, and open a steel door to enter the chapel. The chapel has a volume which can contain two spheres of 6,5 meters diameter. One makes another 90 degree turn, and directly faces the altar. Perpendicularly to the central axis of the chapel, light and green, factors of Nature, are incorporated within the chapel. Whereas the light is evenly distributed in the colonnade, the light in the chapel presents a striking contrast to the darkness. The columns and beams which divide the opening in a reversed cross cast a shadow in shape of a cross on the floor. With the contrast of the light against the darkness and the sloped green. Nature is presented in an abstract to a memorable space.

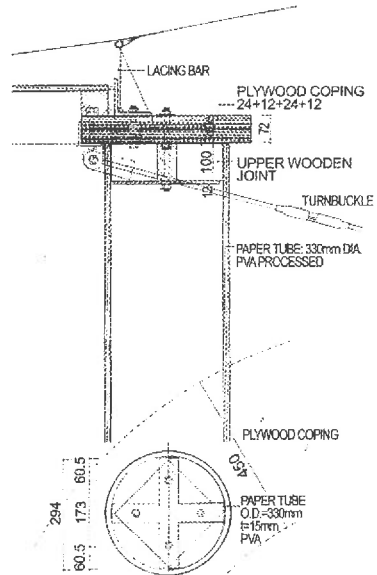

Voor een katholieke communauteit herbouwde Ban de in 1995 verwoeste kerk met zijn papieren pijlers. Een eenvoudige rechthoekige doos, afgesloten met polycarbonaten golfplaten, wordt ondersteund met 58 papieren pijlers. Het geheel werd door vrijwilligers opgetrokken. Ze staat er nog steeds, een tegenpool van de indrukwekkende architectuurscène waarop het bezoek gericht was. Hier ervaart men een solidariteit die ineens alle tegenstellingen tussen werelddelen uitwist. De achterkant van Japan is de achterkant van de hele wereld. Zo leidt de moderne architectuur je naar plekken waar een toerist nooit komt. De papieren kokers hebben Shiguru Ban zo in de ban dat hij er zelfs, in samenwerking met Otto Frei, het Japanse Paviljoen op de Expo 2000 in Hannover mee bouwde.

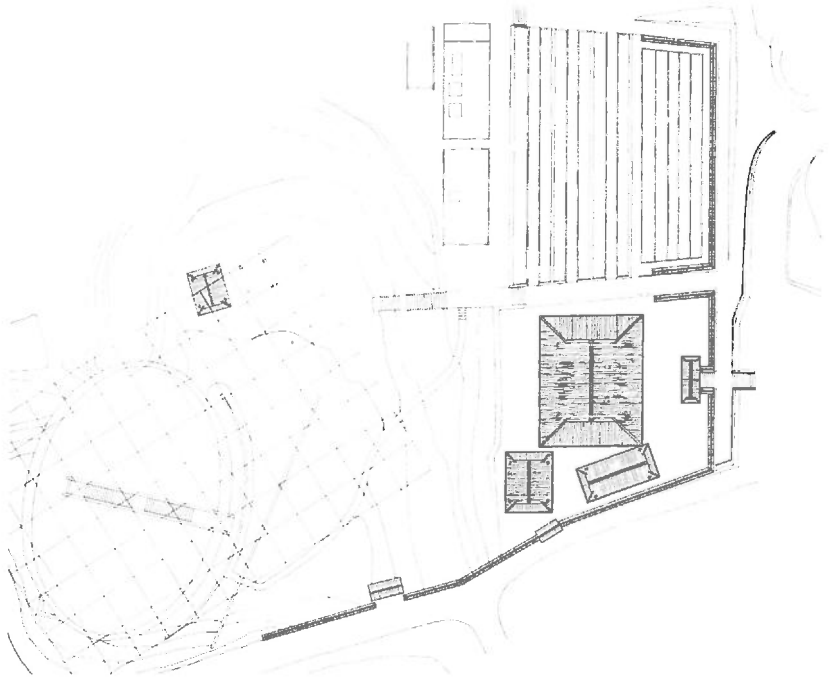
De vraag blijft wat die technologische vernieuwing voor de architectuur, ook voor de architectuur van de achterkant, betekent. In de 'papierkerk' in Kobe herkent me best de vakman, in de distributie van het plan evenzeer als in de trefzekere verhoudingen van de opbouw. Onder het dak bevindt zich niet alleen de afgesloten ovale ruimte van de kerk, maar ook het ruime kerkplein. Maar of die kolommen nu van papier of van staal zijn, maakt voor de (visuele) ervaring van de ruimte, waaraan Ban zegt veel belang te hechten, niet zoveel uit. Het werken met die papieren kokers bracht Ban wel op het idee om ook met kokers in beton en staal te gaan werken, alleen maar om vormelijke motieven, zoals het spel van het licht op en tussen de kokers van de samengestelde wand.

1 Hall
2 Corridor

De Watertempel
Tadao Ando, 1990 - 1991
Awaij eiland, Kobe

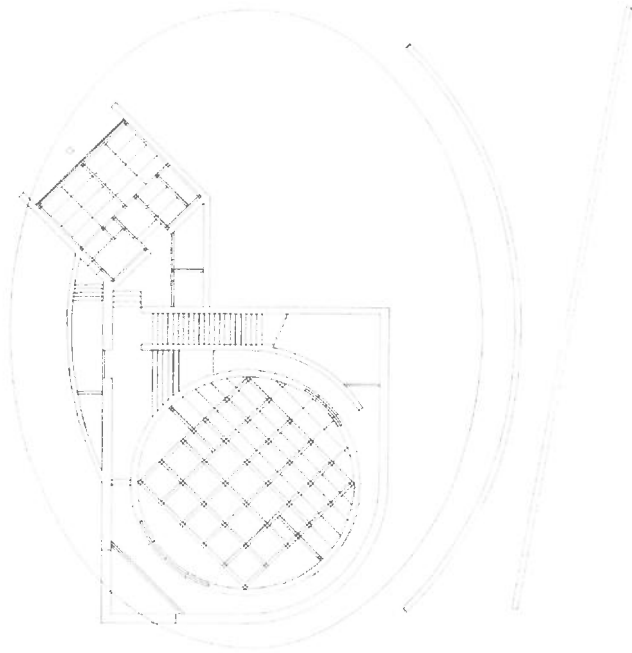

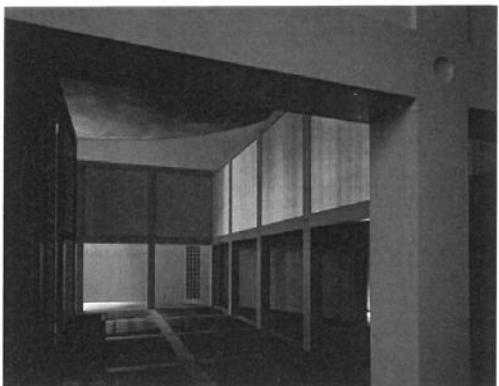
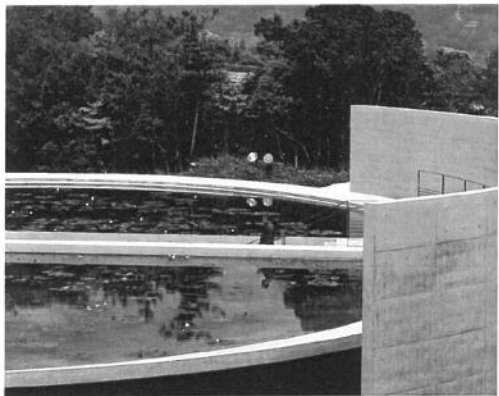
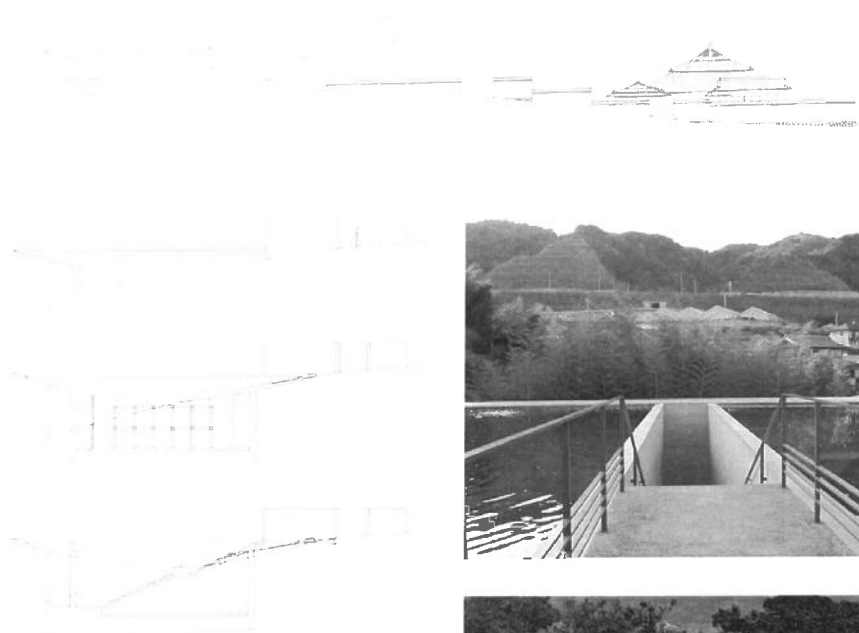
This project for a new main hall for Hompoku-ji, an existing Buddhist temple of the Old Shingon sect, is located on the northeastern part of Awaij Island. The site of the new hall is above the existing compound on a hill that affords a sweeping view of Osaka Bay. The hall itself, however, is placed underground beneath a large oval lotus pond.

The approach to the hall is elaborate. A path of white sand winds up the hill behind the existing temple and leads to an opening at one end of a long straight freestanding wall. Another wall, behind the first, follows the curve of the pond beyond it. The path continues between the two walls and then doubles back along the edge of the pond to the point from which a stair descends straight down to its center.

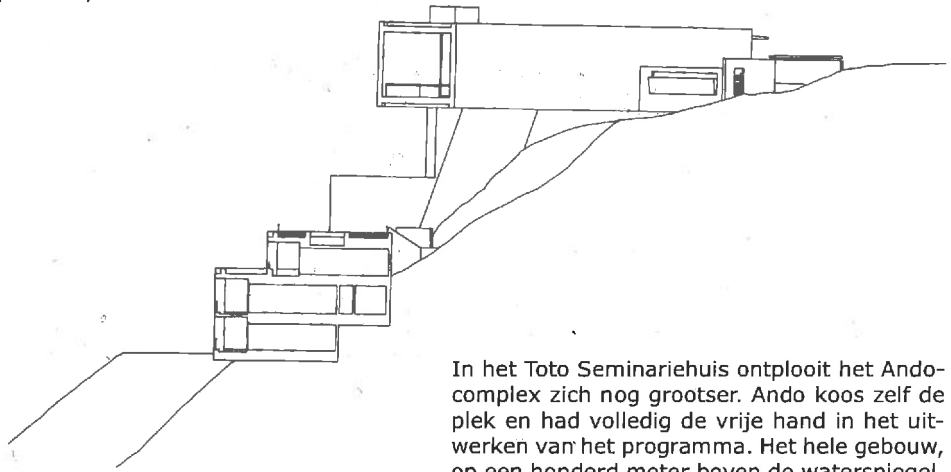
This approach to the sanctuary brings the visitor to a red-washed, pillared bar. A buddha is placed in the center of the hall with its back to the West, where a single corner opening allows the entry of natural light. At the end of the day, light suffuses the hall in a reddish glow, and the pillars cast long shadows in the underground space.

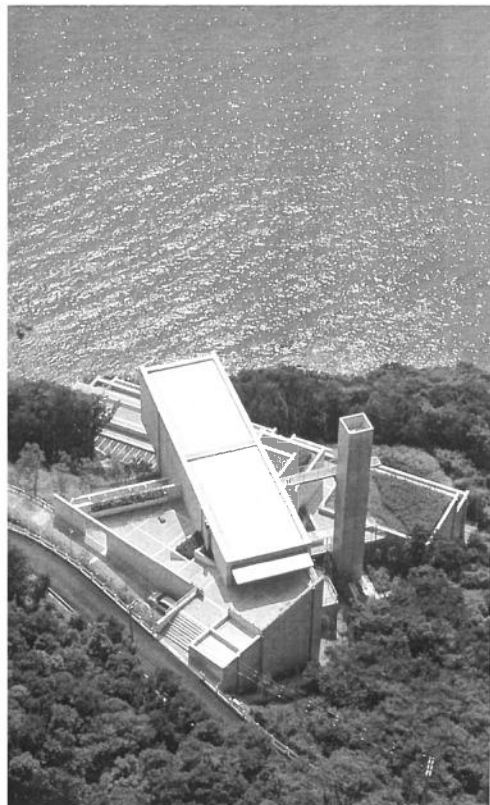

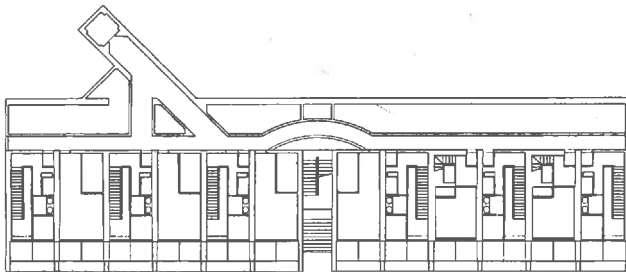
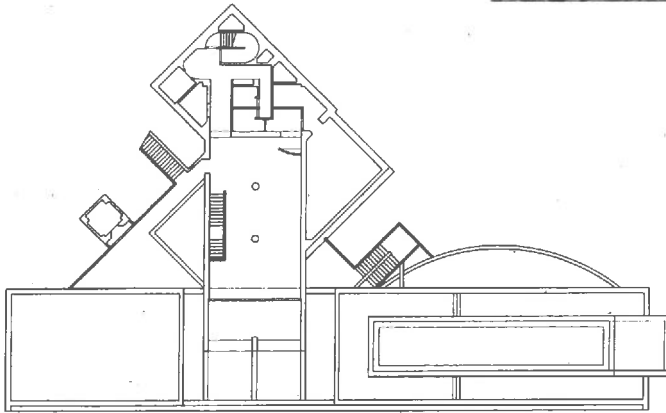
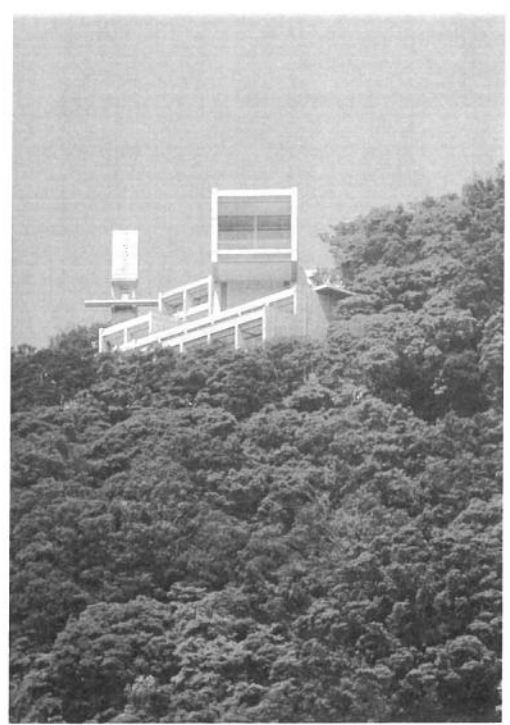
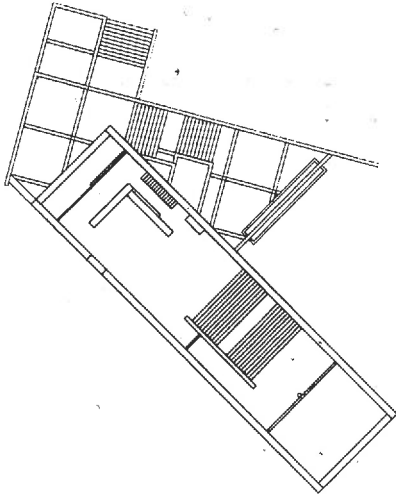

Toto Seminariehuis
Tadao Ando, 1996
Awaji eiland, Kobe

In het Toto Seminariehuis ontplooit het Ando-complex zich nog grootser. Ando koos zelf de plek en had volledig de vrije hand in het uitwerken van het programma. Het hele gebouw, op een honderd meter boven de waterspiegel, is op de zee in de Baai van Osaka gericht. Ando zou kunnen spreken van een mare nostrum, want overal rondom de baai zijn werken van hem gesitueerd. Het Awaji-eiland, dat nu door een brug met Osaka en Kobe verbonden is, wordt door hem gekoesterd. Het is te gemakkelijk om dat kostbare gebouwencomplex van Toto af te doen als een luxe-uitgangsbord van een firma en Ando als iemand die zich daar welwillend toe leent met een vrijblijvende architectuur, al is de verleiding daartoe groot. Het kost inderdaad enige inspanning om de gratuititeit van deze zelfheerlijke architectuur te accepteren. Maar eens die grens overschreden, kan men zich aan de aanwezigheid ervan niet onttrekken. De toegang tot het complex bevindt zich zoals in de Watertempel bovenaan. Even stijgen naar de entree om dan weer in een majestueuze hal met een ingekaderd zicht op zee langs een bijna zaalbrede trap naar beneden te dalen of er te verwijlen om dan verder opzij uit te komen op een brug hoog in de lucht en vandaar langs een buitentrap af te dalen naar het niveau van het openluchtzwembad, de conferentiezalen en restaurant en lager nog de hotelkamers, alles met zicht op zee. De architectuur is eigenlijk niets anders dan een zicht op zee. Vanuit de verschillende gezichtshoeken heeft men telkens een andere uitblik erop. De vormen zijn hier alle rechthoekig en bijzonder streng. Een gebouw van Ando moet men niet bezoeken, maar beleven, zoals een stuk natuur. Daarom is het nog geen aangename verblijfsruimte. Architectuur opereert hier duidelijk op een ander niveau. Het mooiste zou ze zijn als ruïne.

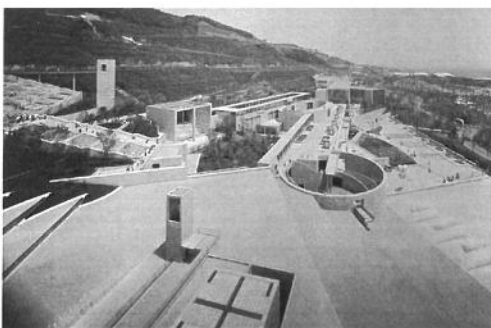
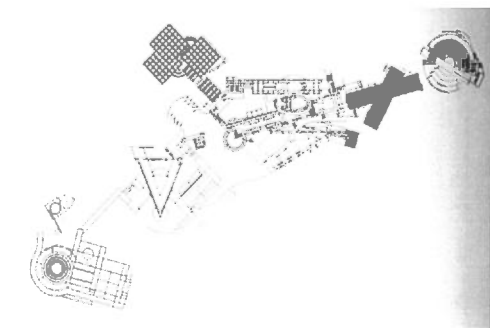
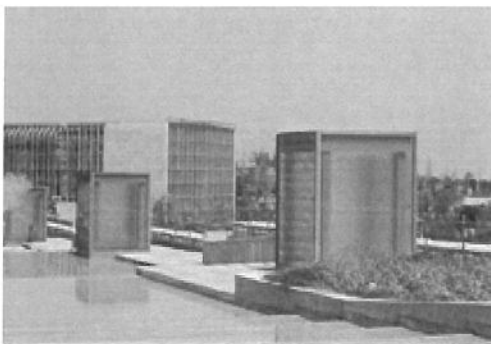
Awaji Yumebutai
Tadao Ando, 2000
Tsunami-gun, Hyogo, Kobe

The mixed-use complex of Awaji Yumebutai was constructed on the remains of a hillside whose earth had been used for a huge landfill project for the Osaka Bay area. Through its construction this intricate complex of interior and exterior spaces not only serves in reconstructing the landscape that had been destroyed but also, through the idea of rebirth and reconstruction, serves as a memorial to the thousands who had lost their lives and the destruction of land in the massive earthquake that shook the Kobe region in 1995.

The complex is a series of intersecting geometric parts that make up a whole. It consists of a hotel, chapel, international conference center, restaurants, terracing flower gardens, water gardens, plazas that are animated through light and shadow and sounds of running water, a green house, and outdoor theater. It is a manmade construction that integrates itself into and becomes part of the landscape as it overlooks Osaka bay and descends from hillside to sea.

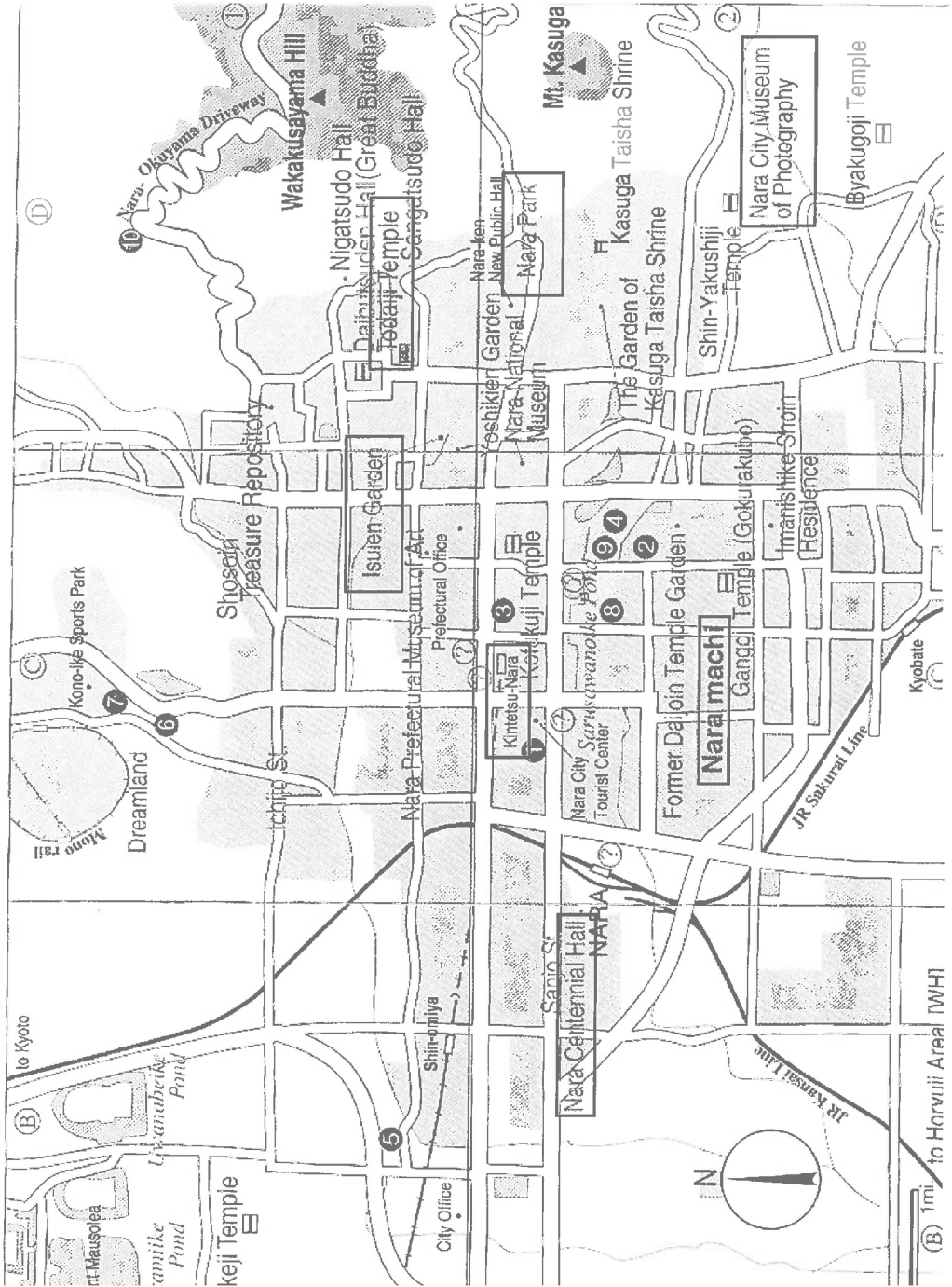
This rich interweaving spatial experience is constructed through a spatial sequence of interior and exterior, light and shadow, running water and still water and a framing of views to the sky, water and vegetation. The physical materials of these spaces, silky smooth concrete, rough stone, sea shells, translucent and transparent glass, water and vegetation are punctuated by more temporal materials; light sound and smell.

The best way to access the complex is through the hotel. From this route one can also see Tadao Ando's drawings and sketches of the project. Following the exhibition space one traverses underneath a curtain of running water to the gardens. Also accessed from the hotel is the chapel. Located below ground the chapel is illuminated from a cruciform shaped void in the ceiling. On the exterior the chapel can only be seen by its bell tower and cruciform glazing which seems to be floating in a pool of water.

DAG 4, DINSDAG 11-04-06

- 8.00 Departure hotel _____
- 8.30 Departure station to **NARA** _____
- 9.00 _____
- 9.05 Arrival station Nara/ Kintetsu Nara Station _____
- 10.00 Nara City Museum of photography (Kurokawa) _____
- 10.30 Kofuku-ji _____
- 11.00 _____
- 11.30 _____
- 12.00 _____
- 12.30 _____
- 13.00 _____
- 13.30 Eating in park with lunchboxes (individual) _____
- 14.00 Todai-ji _____
- 14.30 Daibutsuden _____
- 15.00 _____
- 15.30 Visit Nara Centennial Hall: Isosaki _____
- 16.00 Hotel Rossi _____
- 16.30 _____
- 17.00 Return to Kyoto / Shin-Omiya station _____
- 17.30 _____
- 18.00 Individual dinner _____
- 18.30 _____
- 19.00 _____
- 19.30 _____
- 20.00 _____
- 20.30 _____
- _____
- _____

As a repository of Japan's cultural legacy, Nara is second only to Kyoto. Japan's capital from 710 to 785, Nara is the number two tourist attraction in Kansai after Kyoto. It's uninspiring at first glance, but careful inspection of Nara will reveal the rich history and hidden beauty of the city. Indeed, the city has eight Unesco World Heritage sites.

Nara's most important sights are located in Nara-koen, a sprawling park that covers much of the east side of the city. Created from wasteland in 1880, the park covers a large area at the foot of Wakakusa-yama. Although walking time is estimated at two hours, you'll need at least half a day to see a selection of the sights and a full day to see the lot.

The park is home to about 1200 deer, which in old times were considered to be messengers of the gods and today enjoy the status of national treasures.

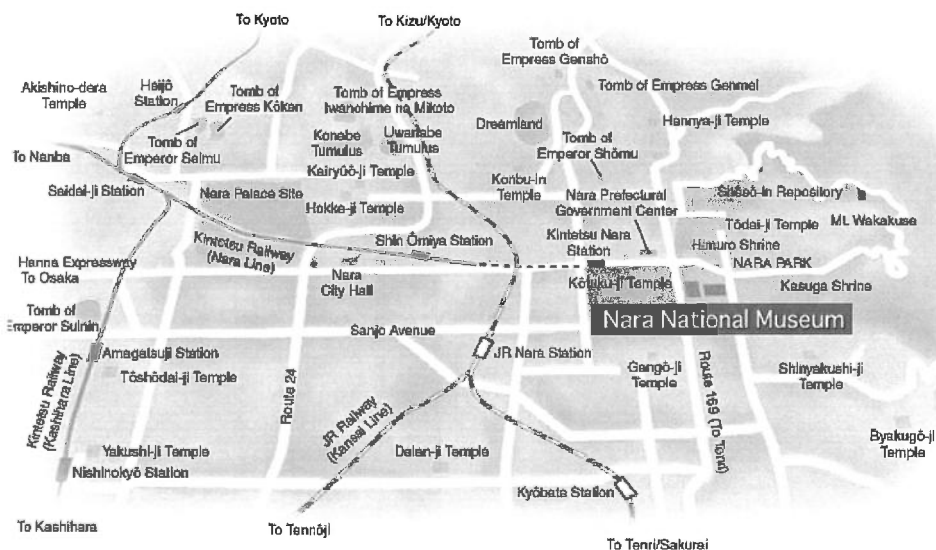
Nara's main attraction — and a must-see for any visitor to the city — is Todai-ji, a huge temple complex on the north side of Nara-koen.

Nara's most splendid garden, Isui-en, is a short walk north of Todai-ji. The garden dates

from the Meiji era and is beautifully laid out with abundant greenery and a pond filled with ornamental carp. It's without a doubt the best garden in the city and is well worth a visit. For ¥450 you can enjoy a cup of tea on tatami mats overlooking the garden or have lunch in the adjoining SanshUtei restaurant, which also shares the view.

Walking to or from Nara-koen, you can't miss the soaring main pagoda of Kifuku-ji, which was transferred here from Kyoto in 710 as the main temple for the Fujiwara family. Although the original temple complex had 175 buildings, fires and destruction through power struggles have left only a dozen still standing. There are actually two pagodas, a three-storey one and a five-storey one, dating from 1143 and 1426, respectively.

South of Sanjo-dori and Sarusawa-ike pond you will find the pleasant neighbourhood of Naramachi, with many well-preserved machiya (traditional townhouses). It's a nice place for a stroll before or after hitting the big sights of Nara-koen and there are several good restaurants in the area to entice hungry travellers.

Himuro Shrine Nara

When the capital was moved to Nara in 710, an icehouse (J., himuro) dedicated to the deity Himuro Myōjin was built upstream of the Yoshiki River at the foothill of Mount Mikasa. This sanctuary was moved in 1217 to the present location, on which an actual shrine structure was built.

Ice from the icehouse was presented to the imperial court each year between April and September. According to shrine legend, an imperial festival in honor of the ice offering was first held in 711 and continued thereafter as an annual event. The celebration diminished in the Heian period, however it has been revived in recent years and is now held annually on the first of May.

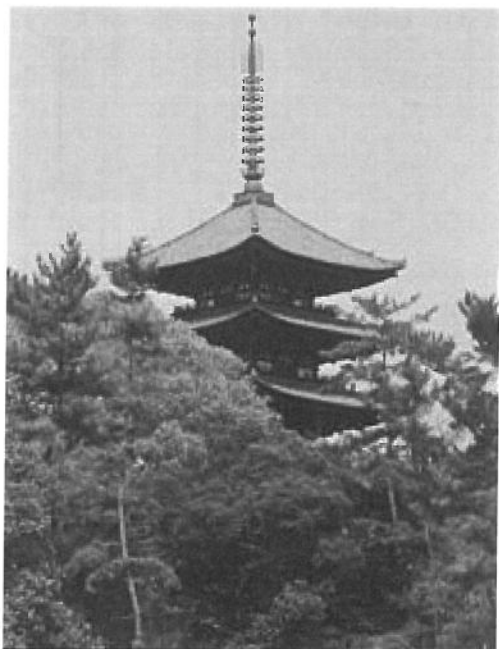
Himuro Shrine is also known for its breathtaking array of cherry blossoms in late March and early April.

Kasuga Shirine
Nara

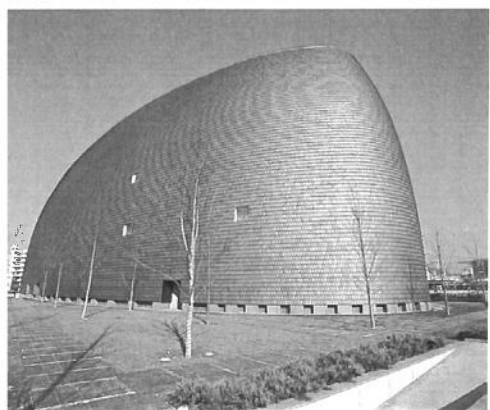
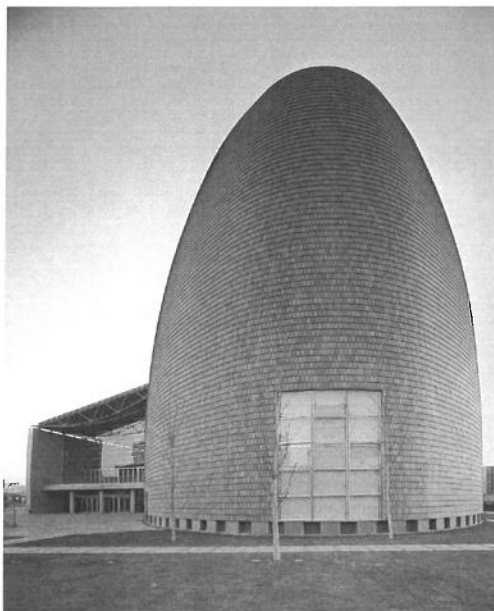
Kôfuku-ji Temple
Nara

Centennial Hall
Arata Isozaki, 1996 - 1998
Nara

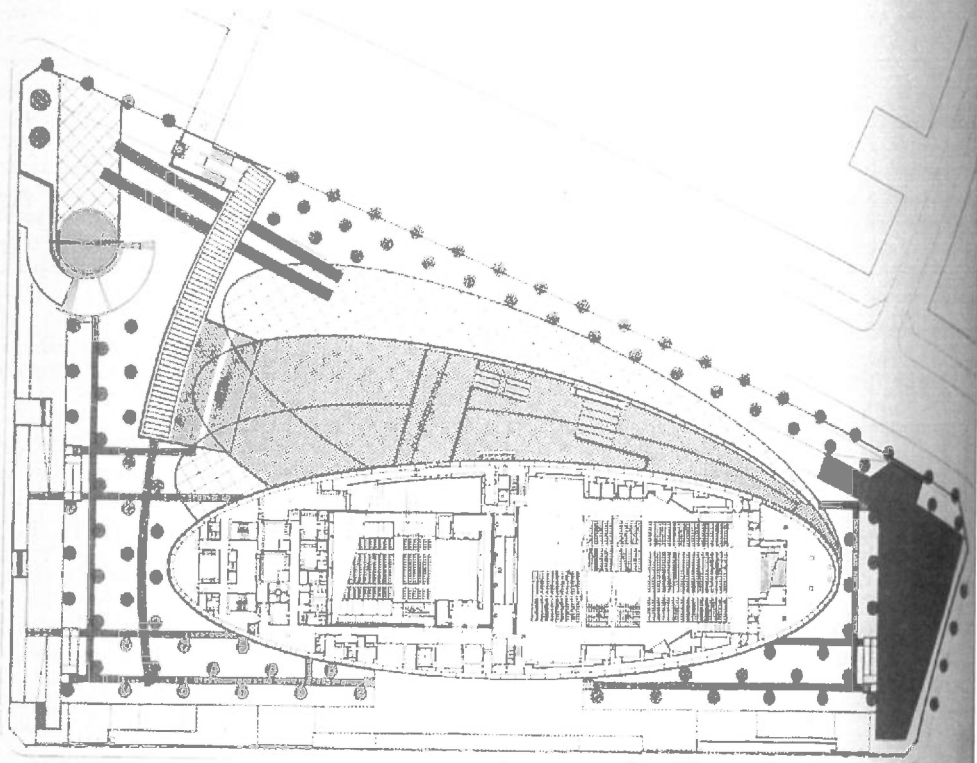
Het omvat, zoals de concerthal van Kioto, een grote flexibele hal van 1800 plaatsen en een kleinere concertzaal van 500 plaatsen.

Maar het programma doet er niet zoveel toe. Deze architectuur is in eerste instantie een gebeurtenis. Van technisch standpunt al. Het immense gebouw werd op minder dan een jaar, van december 1997 tot oktober 1998, opgetrokken. 240 geprefabriceerde betonnen panelen werden op de ovale plattegrond van 138 bij 42 m. geplaatst. Deze panelen bestonden verticaal uit twee delen, met scharnieren aan elkaar verbonden. Ter plaatse werd het bovenste deel naar omhoog geschroefd. De scharnieren zijn in het interieur zichtbaar gebleven. De hele schelp 'smoked tiles' van de tempeldaken. Maar die technische processen, die goeddeels zichtbaar blijven in de afwerking, verdwijnen in de grote architectonische

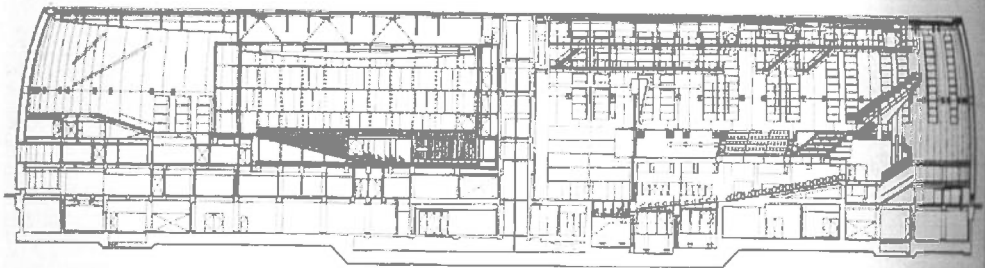

geste, die inderdaad alleen vergelijkbaar is met de reusachtige tempelconstructies. Het gebouw staat er ook als een tempel, zijn hele omgeving overstijgend, als was het van een andere wereld en een andere tijd.

Het interieur past perfect bij dit grote gebaar. Het is even direct en onopgesmukt als monumentaal. Overal blijft de schelp aanwezig, maar nu als binnenkant, één grote overwelfde ruimte, waarin afzonderlijke fragmenten, zoals de zalen, hun plaats krijgen. Dat laatste geldt op een extreme wijze voor de kleine concertzaal die als een vierkante glazen doos in de ruimte van de schelp is neergezet, maar het gaat ook op voor de grote polyvalente zaal waarin de opbouw van de omhullende schelp eveneens zichtbaar blijft. Die zaal zelf kan overigens door de automatische verplaatsing van verscheidene blokken totaal van configuratie veranderen. De 'sfeer' in zo'n zaal is geweldig. Ze roept de sfeer op van voorlopige muziektenten waar alles op het gebeuren is afgestemd en waardoor dit gebeuren in de realiteit wordt opgenomen. De zaal heeft dezelfde pregnantie als de toegangshal, die aan de schelp is toegevoegd, met de imposante trappenpartijen, duidelijk berekend op massa's volk.

6

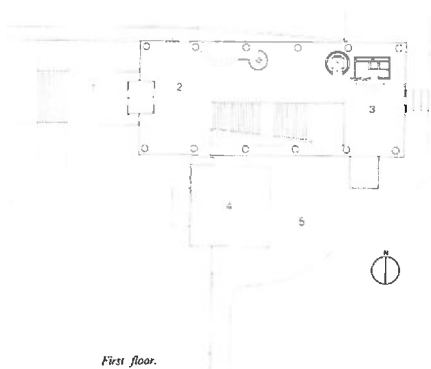
The Nara City Museum of Photography Kisho Kurokawa, 1992

Taikichi Irie schonk zijn collectie van 80.000 foto's, waarin hij het landschap en de goden van Nara verkent, aan de stad, die er in 1992 een museum voor oprichtte. Uit de folder van het museum dit typische citaat: 'The Nara City Museum of Photography is a focal point highlighting the individual citizens' culture that continually preserves this legacy (of historic Nara). We hope that this first museum of photography in Western Japan provides an intimate, relaxing atmosphere to inspire your own creativity.' Het museum werd ontworpen door Kisho Kurokawa (°1934), een van de kleurrijkste figuren uit het Japanse architectuurtheater. Het fotografiemuseum was een onderdeel van de reorganisatie van de historische wijk met de talrijke tempels. Het bevindt zich in de onmiddellijke nabijheid van de Shin Yakushi-ji tempel. Het grondstuk werd door de stad aangekocht om te vermijden dat er huizen op zouden gebouwd worden. Er geldt voor die sector een regel dat alle gebouwen traditionele pannendaken moeten hebben, een regel die tegen alle tradities van Japan schijnt in te gaan.

Om mezelf te overtuigen, zegt Kurokawa, dat een plat dak hier de beste oplossing zou zijn, tekende ik eerst plan A met plat dak, dan een abstracter plan B met een hellend dak. Tenslotte maakte ik een studie van een gebouw met twee verdiepingen met een traditioneel pannendak. Shin Yakushi-ji was oorspronkelijk een refter of een residentie voor mon-

niken, die naar daar was gebracht nadat de grote hal was afgebrand. Het is een uiterst bescheiden gebouw en ik was niet tevreden met mijn twee verdiepingen hoge constructie met pannendak omdat het de naburige tempel nog kleiner deed lijken.' De oplossing bestond erin het hele gebouw onder de grond te plaatsen met boven het maaiveld alleen de inkomhal onder het traditionele pannendak. De nok van het dak komt nauwelijks boven het hoogtepil uit waarop de tempel gebouwd is. Kurokawa is beslist een meester in het manipuleren van ruimten en vormen. Daardoor lijkt het dak boven zijn museum des te meer een verrassend element. Binnenin wordt het als een soort tent behandeld. Op het hele gelijkvloers gebeurt er zo goed als niets. Alleen de cafetaria bevindt zich daar. De royale trap wijst naar het museum beneden. De glanzende vloer ligt in het verlengde van een grote waterpartij. De wanden zijn volledig in glas, zonder raamwerk. Alles één spiegeling. Beneden begint de wereld opnieuw. De trap naar beneden geeft uit op een venster tegen de vloer met een blik op een besloten tuin met rieten stengels tussen het witte grind, een weerspiegeling van het andere lange en lage raam in de receptiehal met uitzicht op de hellende tuin zonder horizon. Er bevindt zich ook een schitterende fotografebibliotheek in het museum. Keer op keer staat men ervan te kijken wat in zo'n museum wordt geïnvesteerd, niet alleen voor de vestiging ervan, maar ook voor de exploitatie.

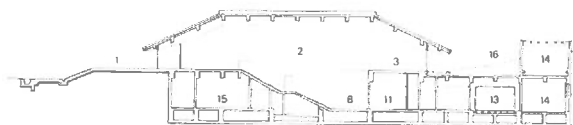

First floor.

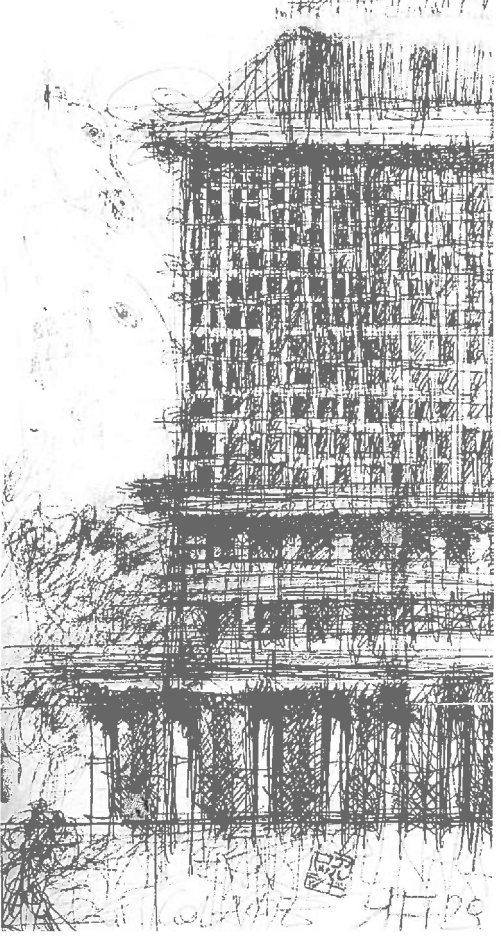
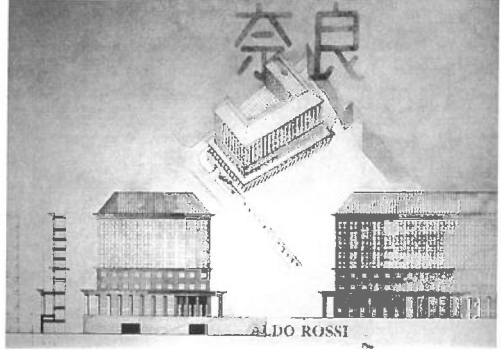
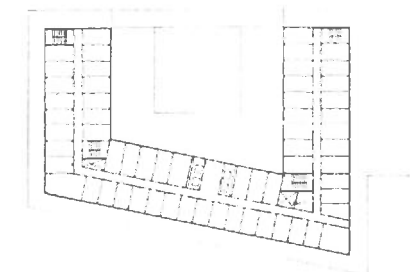
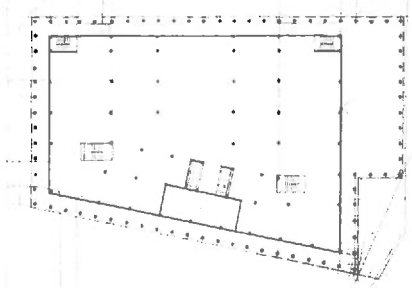
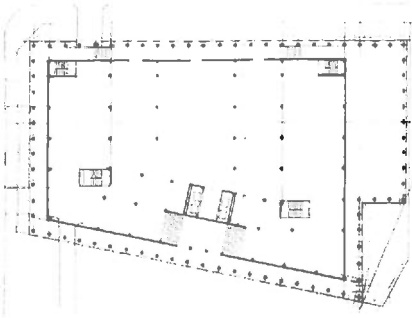
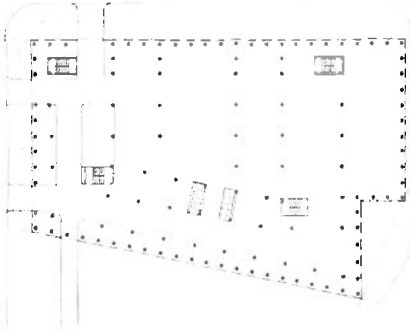
Basement; scale: 1:600.

- 1 ENTRANCE
- 2 ENTRANCE HALL
- 3 TEA LOUNGE
- 4 STAIR
- 5 FOUNT
- 6 EXHIBITION ROOM
- 7 GALLERY
- 8 HALL
- 9 AUDIO VISUAL ROOM
- 10 LIGHT COURT
- 11 CURATOR'S OFFICE
- 12 RECEIVING PASSAGE
- 13 REPOSITORY
- 14 WORKSHOPS
- 15 RESOURCE READING ROOM
- 16 GARDEN

Section; scale: 1:600.

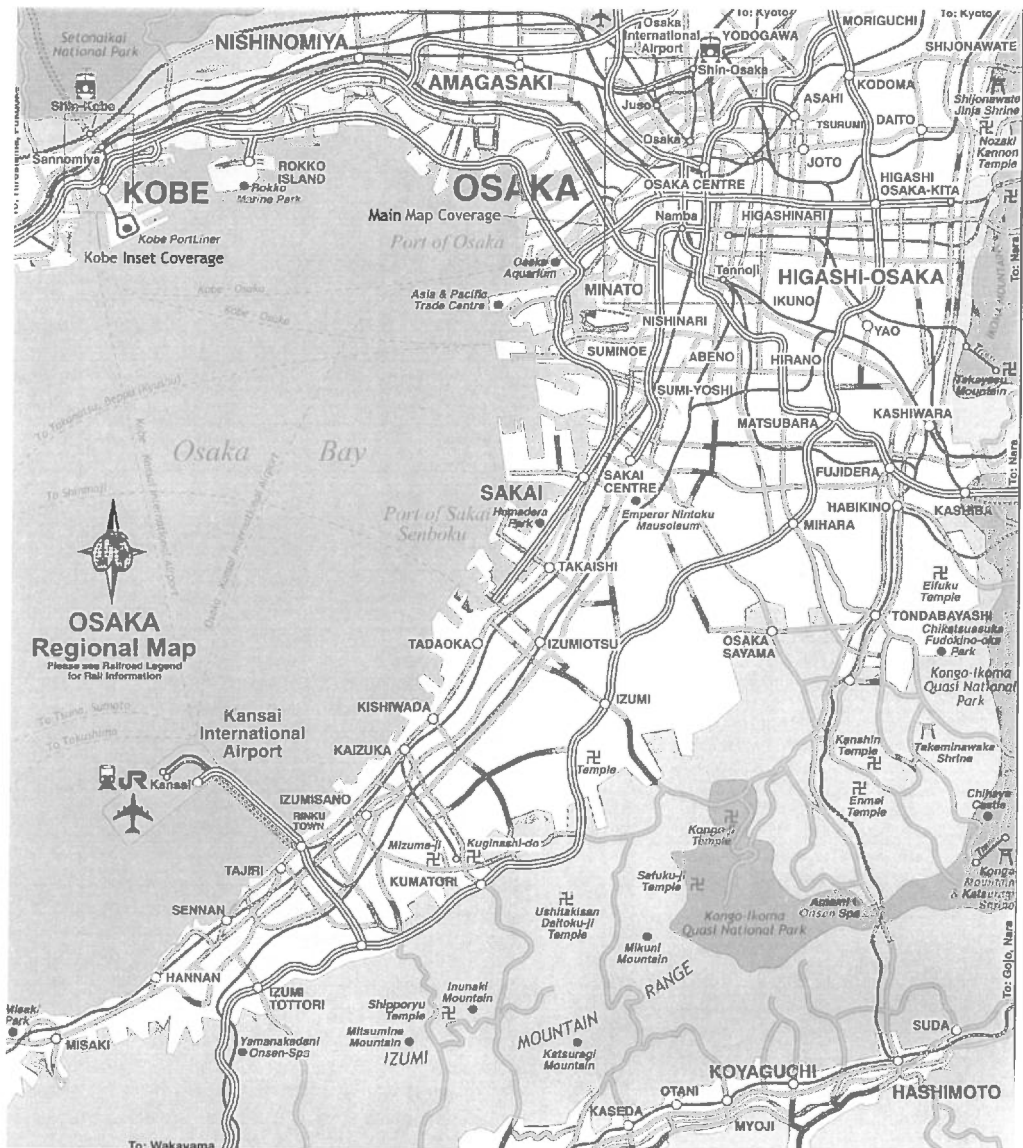
Ontwerp hotel
Rossi,
Nara

DAG 5, WOENSDAG 12-04-06

- 8.00 Departure to **OSAKA** (by bus) _____
- 8.30 _____
- 9.15 _____
- 9.45 **NEXT 21: Shoya Uchida + Committee for the project** _____
- 10.00 **GC Osaka Office: Shigeru Ban** _____
- 10.40 **Umeda Sky Building: Hiroshi Hara** _____
- 11.15 **Herbis ENT/Hilton Plaza West: Takenaka co.** _____
- 11.50 **Kirin Plaza: Shin Takamatsu, Galleria Akka: Ando (lunch in the downtown Japanese restaurant)** _____
- 12.00 _____
- 12.30 _____
- 13.00 **Namba Parks: John Jerde** _____
- 13.30 _____
- 14.00 _____
- 14.15 **Chikatsu Asuka Museum: Ando** _____
- 15.00 _____
- 15.30 **Osaka Prefectural Sayamaike Museum: Ando** _____
- 16.00 _____
- 16.30 _____
- 17.00 _____
- 17.15 **Sayamaike Historical Museum: Ando** _____
- 18.00 _____
- 18.30 _____
- 19.00 _____
- 19.30 **Arrive at the hotel** _____
- 20.00 _____
- 20.30 _____

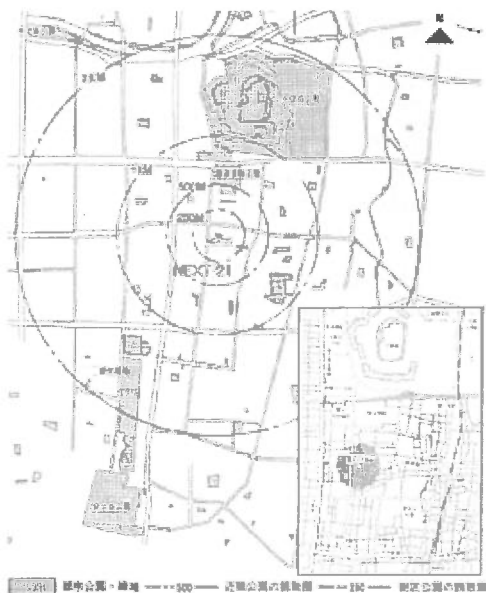
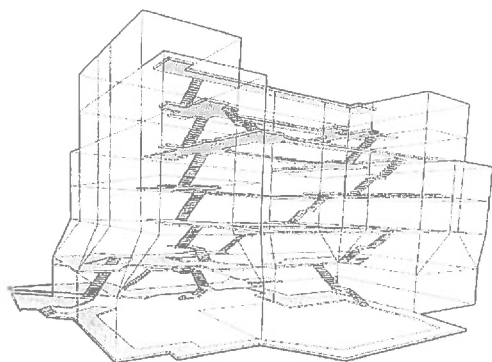
Osaka Stad Algemeen Kita (Umeda)

Osaka (pop. 2,48 million) is the working heart of Kansai. Famous for its down-to-earth citizens and hearty cuisine, Osaka combines a few historical and cultural attractions with all the delights of a modern Japanese city. Indeed, Osaka is surpassed only by Tokyo as a showcase of the Japanese urban phenomenon. This

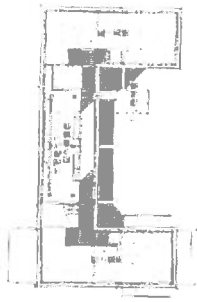
isn't to say that Osaka is an attractive city; almost bombed flat in WWII, it appears an endless expanse of concrete boxes punctuated by pachinko parlours and elevated highways. But the city somehow manages to rise above this and exert a peculiar charm.

Next 21
 Shoya Uchida + Committee for the project, 1993
 Tennoji-ku, Osaka

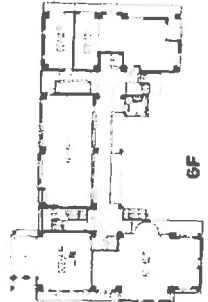

NEXT 21 is an experimental housing project designed for coming to grips with these problems through continuous trial and error. I feel that the joint cooperation of specialists in the fields of construction and the environment for actually constructing a single, localized form of building is highly significant.

In the future, I hope that the various experiments carried out in this project will contribute to meaningful suggestions for urban housing to be built in the 21st century. What will housing in the 21st Century like? Man has come to congregate in the city, and as such housing today inevitably faces completely different problems from when Man lived in the natural environment -- the problem of the right mode of housing in a society where lifestyles are becoming more diversified and in an information society that is becoming more advanced; the problem of natural resources and pollution countermeasures that come with increased energy requirements; the problem of constructing houses that can adapt to changes in society and our lifestyles. Each of these problems are interlinked and cannot be solved on their own.

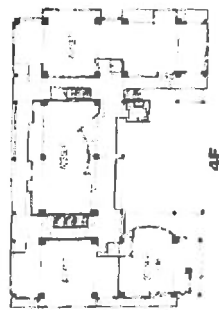
RF

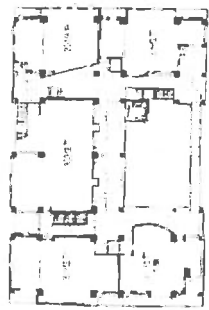
GF

5F

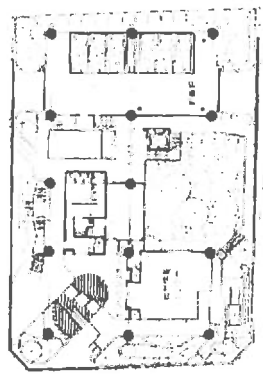
4F

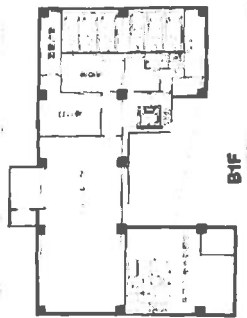
3F

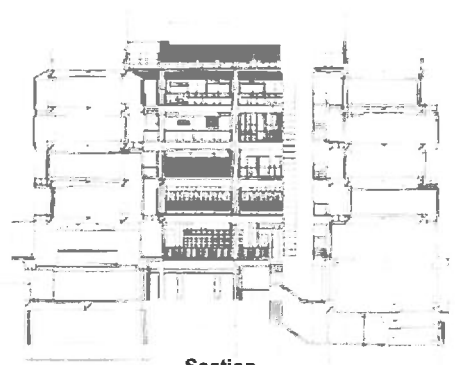
2F

1F

B1F

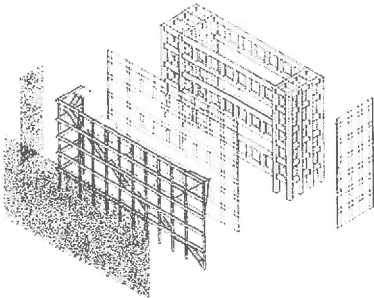
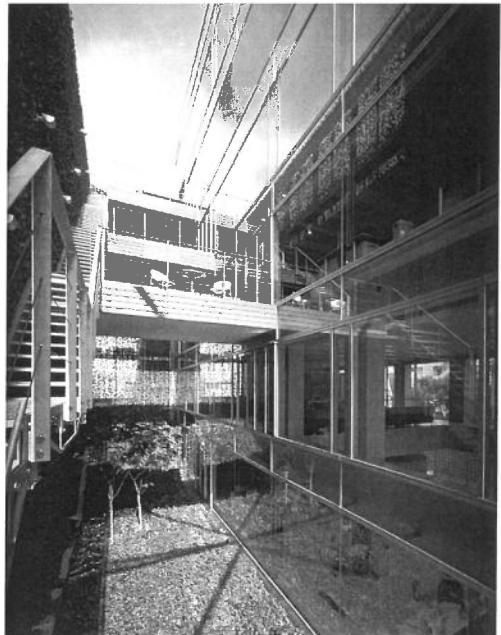
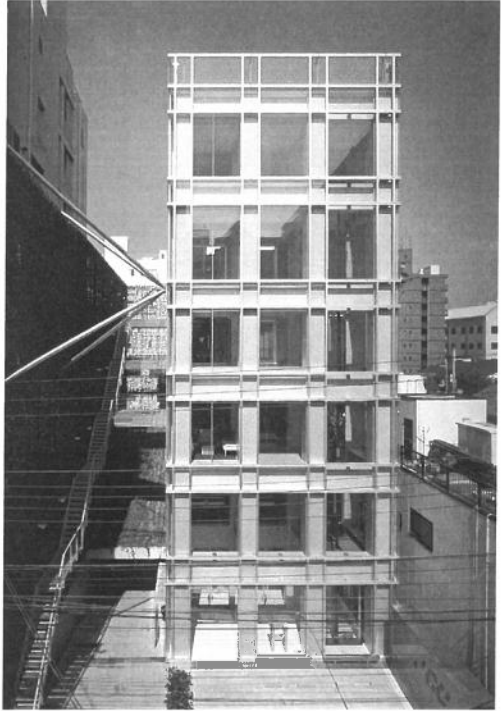

Section

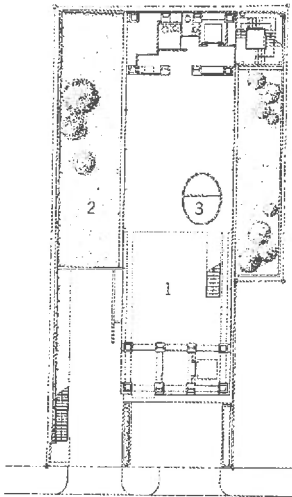
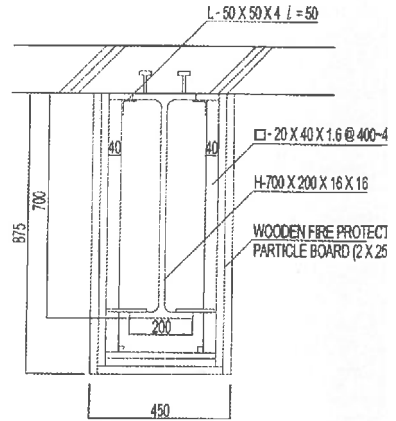
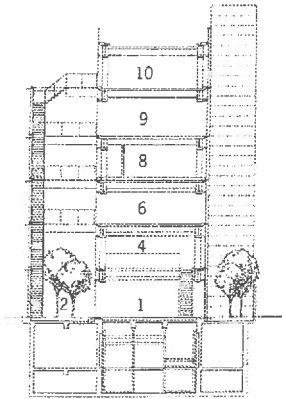
Osaka Building Ban
Shigeru Ban, 2000
Osaka

The GC Corporation, an eighty-year-old company engaged in the research and development of dental products and equipment, commissioned Ban to design a six-story building in Osaka for its showroom and offices. The architect employed a Vierendeel truss system for the structure so that every other floor, beginning with the ground level, has a clear span of 22 meters. These column-free floors, totalling more than 2,100 square meters, are dedicated to showrooms, offices, and meeting rooms. The glass skin of the building allows views of the city; and an exterior courtyard, which contains an ivy privacy screen, is reminiscent of Ban's House for a Dentist and his Ivy Structures 1 and 2. One particularly innovative element of this office building is the wood cladding on the steel structure. The wood acts as both an interior finishing material and fireproofing, since it does not transfer heat to the steel once it reaches a charcoal state. After testing both particleboard and plywood for the cladding, Ban chose to use a double layer of 25-mm-thick particleboard. This combined 50 mm thickness, providing one hour of fire protection, was determined by the standard specifications for flammable barrier design, which is calculated from the height of the building and the time necessary to evacuate the building.

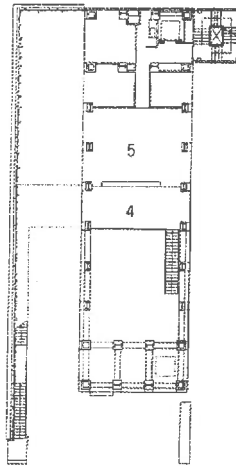
Ban had begun experimenting with wood as a potential fireproof material several years earlier, in Tazawako Station. There he clad the steel beams in wood, which functioned not only as a lateral support but also as insulation and to prevent condensation. However, it was not until the GC Building that he received permission to use this unlikely material as fireproofing.

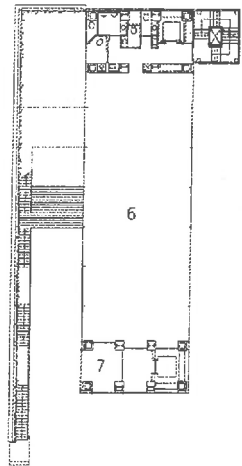
vervolg Osaka Building Ban

begane grond

10 verdieping

20e etage

- 1 Showroom
- 2 Courtyard
- 3 X-ray room
- 4 Library/information corner
- 5 Dining room
- 6 Office
- 7 Reception room
- 8 Training room
- 9 Meeting room
- 10 Resources room

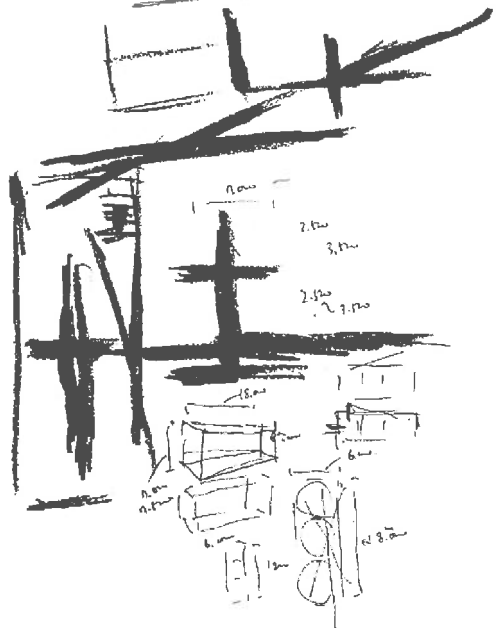
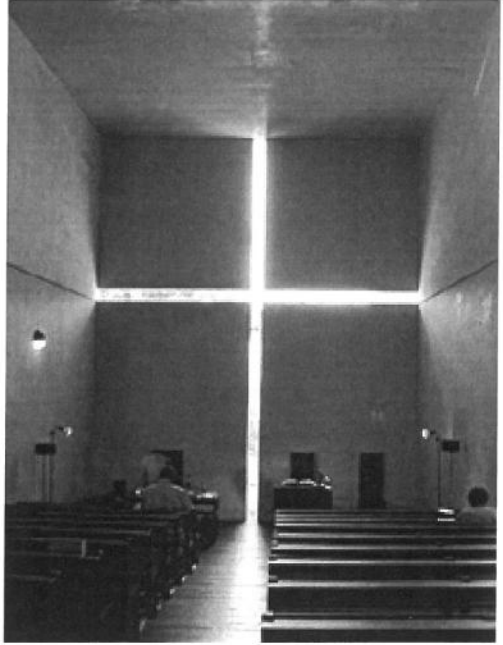

Church of Light

Tadao Ando, 1989
Osaka

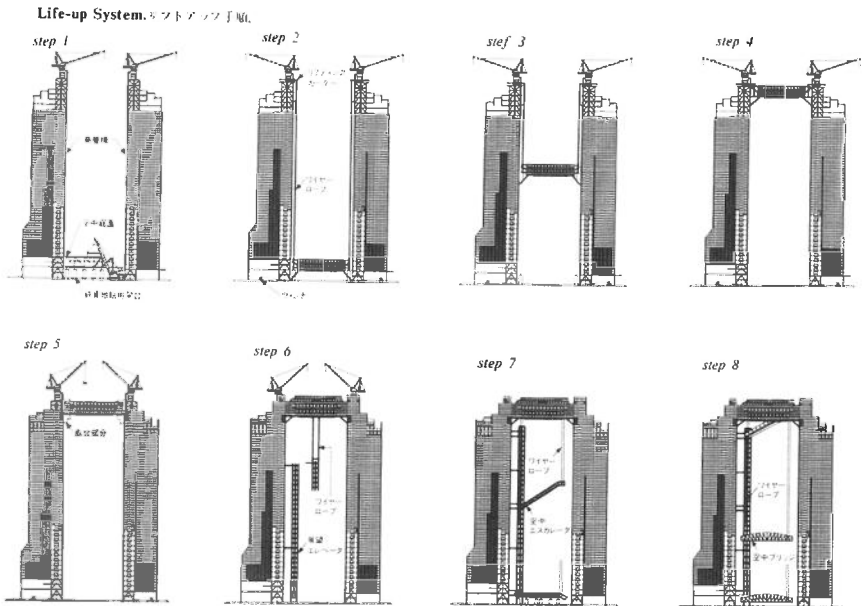
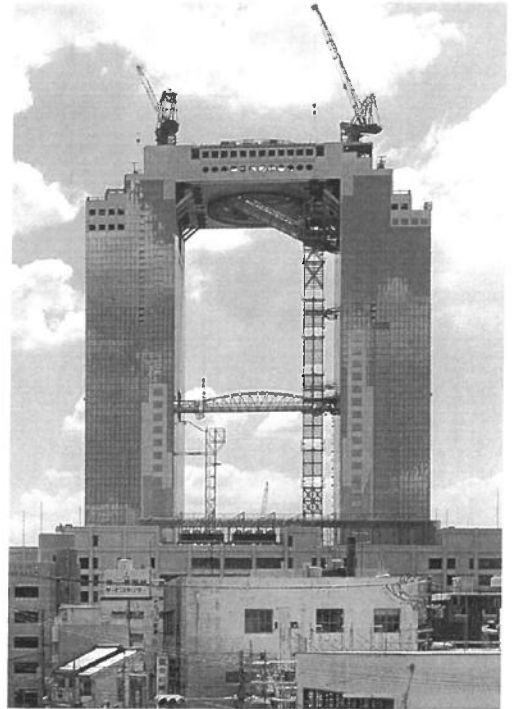
Built in a quiet residential area, the church was planned as an annex to the existing wooden church and a vicarage. The layout was determined by the relation with the existing buildings and the sun. A rectangle which inscribes three spheres of 5.9 meters diameter is penetrated with a wall obliquely at an angle of 15 degree. The wall is set at the level 18 centimetres lower than the building. One approaches the church along the diagonal wall, passing through a 1.6 meters wide and 5 meters high opening in the wall. As one advances, the ground level descends downward stepwise.

A wall stands in the front which has slits cut in the shape of a cross. When the slits are lit up by the morning sun, they manifest the cross of light. I hoped this project would raise an issue against the current tendency. I tried to see to what extent an affluent space could be created with the minimum budget in the era flooded with goods and materials. I used the wood usually used for the scaffold for the floor and seats of the bench in order to reduce the cost. I also minimized the openings. The light becomes glorious only when is lit against the background of the deepest darkness. I wanted to abstract the nature to the fullest extent and at the same time to purify the architecture correspondingly. The changes of the transitory light remind us anew the relationship between humans and Nature.

Umeda Sky Building
 Hiroshi Hara, 1992
 Osaka

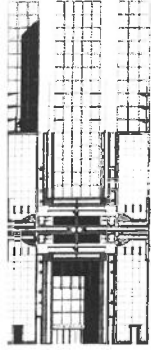
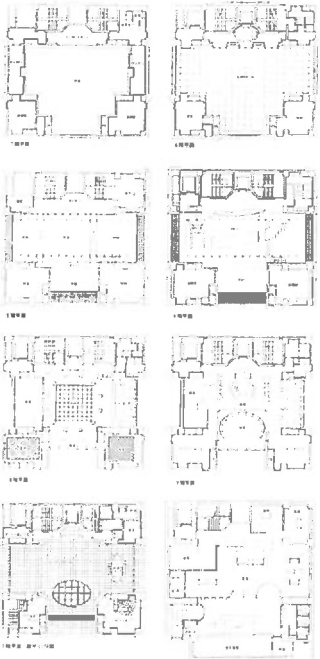
Although the Umeda Sky Building is located in the Umeda region, at the centre of Osaka and close to JR Osaka Station, it is on the opposite side of the busy Umeda district. The site used to be the location of a factory, and the surrounding area has been used primarily for industry. The project's primary intention was to play a leading role in revitalizing the district as the city's new subcenter. This required something more than a conventional set of office and hotel towers. Umeda Sky Building consists of two office towers connected at the top. Conventional towers make allowance only for closed vertical traffic and therefore do not really form a three-dimensional city. Inspired by the vision of such a city, the building is equipped with apparatuses such as escalators, elevators, and bridges. The roof, called the Mid-air Garden, is an observation deck open to visitors. Considering its role as the initiator of the region's redevelopment, the site should also offer open space that will eventually be connected with other sites to form a network of public spaces. This open space consists of a peripheral green zone and a series of intra-site spaces Nature Courtyard, Central Forum, and Flower Field.

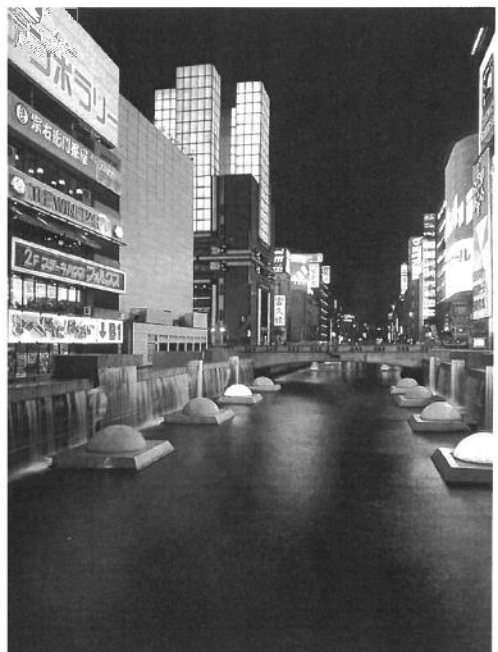
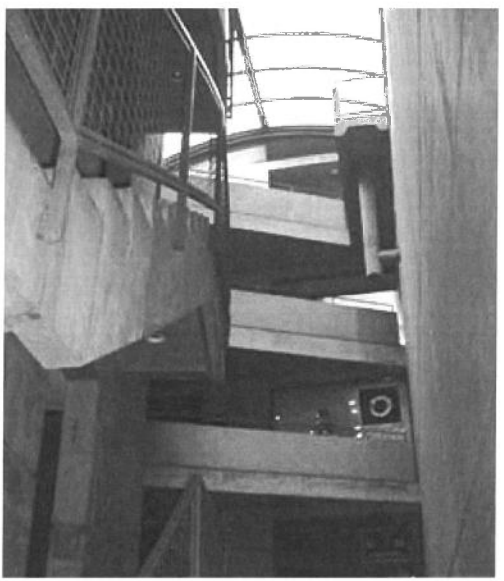
Kirin Plaza
Shin Takamatsu, 1987
Osaka

建群 株式会社建設設計事務所
 建築 設計 建築事務所
 建築 設計事務所
 1987.12.27
 高松市電線局(事務所) 1, 2, 4, 7階
 高松市電線局(倉庫) 3, 5, 6階
 高松市電線局(倉庫) 7階
 1987年12月27日(竣工)

建築 入建設計
 完成面積 803.32㎡
 延床面積 206.94㎡
 2階面積 2,200.13㎡
 平均 階高 2.70m 最高 11階
 構造 鉄骨鉄筋コンクリート造
 工期 1986.6.11—1988.6.30
 1階 1階 2階 3階 4階 5階 6階 7階

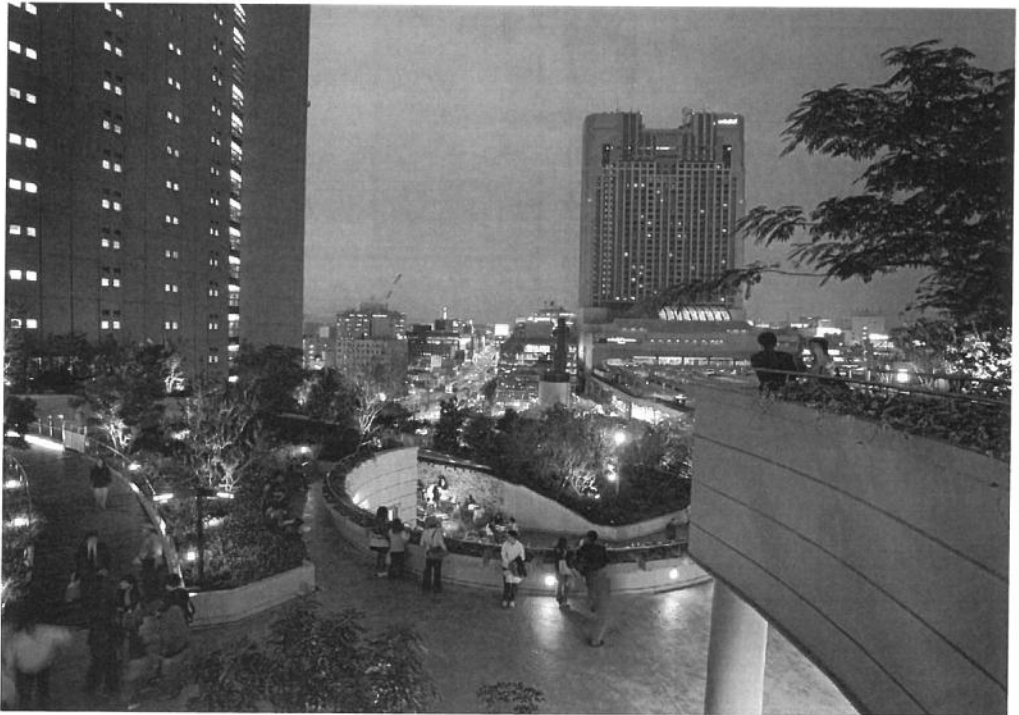

Galleria Akka
Tadao Ando, 1990
Osaka

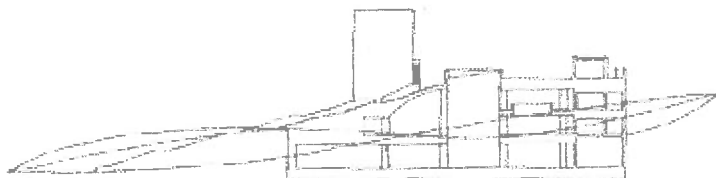

Namba Parks
Jon Jerde, 2003
Osaka

When Osaka's baseball stadium closed its doors, it opened the door to a prime redevelopment opportunity in a new commercial district adjacent to Namba Train Station, the first stop from Kansai Airport. Given the location, owner Nankai Electric Railway asked Jerde to create a gateway that would redefine Osaka's identity. So Jerde conceived Namba Parks as a large park, a natural intervention in Osaka's dense and harsh urban condition. Alongside a 30-story tower, the project features a lifestyle commercial center crowned with a rooftop park that crosses multiple blocks while gradually ascending eight levels. In addition to providing a highly visible green component in a city where nature is sparse, the sloping park connects to the street, welcoming passers-by to enjoy its groves of trees, clusters of rocks, cliffs, lawn, streams, waterfalls, ponds and outdoor terraces. Beneath the park, a canyon carves an experiential path through specialty retail, entertainment and dining venues. Namba Parks creates a new natural experience for Osaka that celebrates the interaction of people, culture and recreation.

Chikatsu-Asuka Historical Museum
Tadao Ando, 1989 - 1993
Osaka

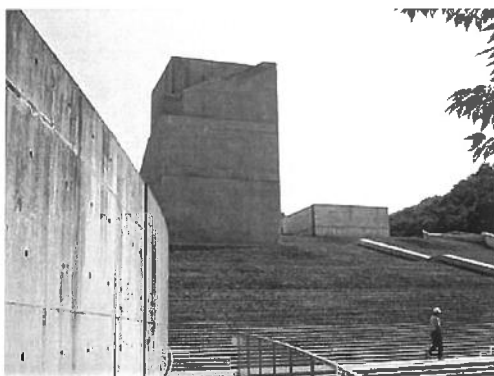

Chikatsu-Asuka, in the south part of Osaka Prefecture, was center-stage to the earliest period of Japanese history, and has one of the best collections of burial mounds (kofun) in Japan, with over two hundred examples, including four imperial tombs. The Chikatsu-Asuka Historical Museum is dedicated to exhibiting and researching kofun culture. In order to produce a museum integrated with the burial mounds, I have conceived it as a stepped hill, lifted tectonically from the natural terrain, from where the visitor may view the entire burial mound group. The building was stepped up in order to provide a view of the surrounding area because it is in a basin. Nearby are a grove of plum trees and a pond, and around it are paths over hills mentioned in the *Fudoki*. This museum is enveloped by a rich natural environment. In early spring the plum blossoms are beautiful, in early summer there is the new greenery, and in autumn the foliage paints the area in vivid colours. The building will become a centre of outdoor activity in this environment and will no doubt function as the nucleus of the region.

Its roofs, which is really a large stepped plaza, will be used for drama and music festivals as well as lectures and other performances.

Inside the building the display areas are dark and the objects are exhibited as they were found in the tombs. Visitors receive the sensation of entering an actual tomb and feel drawn, in mood, back to ancient times.

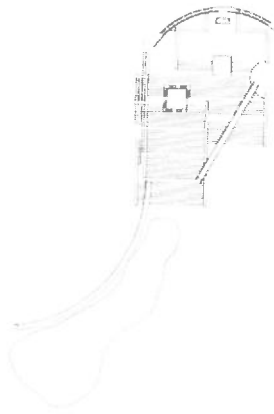
Chikatsu-Asuka, in the south part of Osaka Prefecture, was center-stage to the earliest period of Japanese history, and has one of the best collections of burial mounds (kofun) in Japan, with over two hundred examples, including four imperial tombs. The Chikatsu-Asuka Historical Museum is dedicated to exhibiting and researching *kofun* culture. In order to produce a museum integrated with

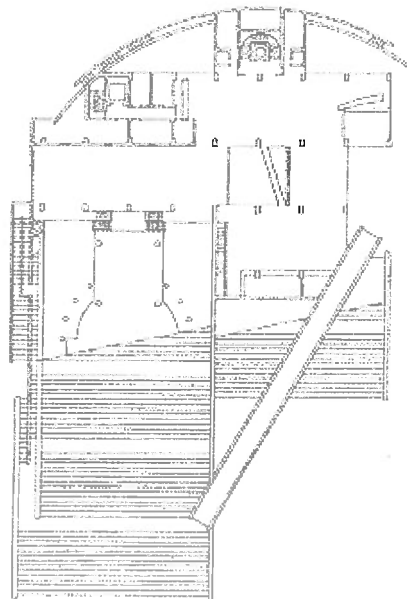
the burial mounds, I have conceived it as a stepped hill, lifted tectonically from the natural terrain, from where the visitor may view the entire burial mound group. The building was stepped up in order to provide a view of the surrounding area because it is in a basin. Nearby are a grove of plum trees and a pond, and around it are paths over hills mentioned in the *Fudoki*. This museum is enveloped by a rich natural environment. In early spring the plum blossoms are beautiful, in early summer there is the new greenery, and in autumn the foliage paints the area in vivid colours. The building will become a centre of outdoor activity in this environment and will no doubt function as the nucleus of the region.

Its roofs, which is really a large stepped plaza, will be used for drama and music festivals as well as lectures and other performances.

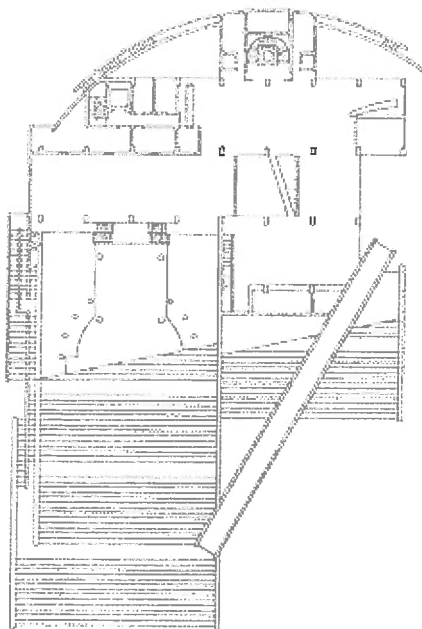
Inside the building the display areas are dark and the objects are exhibited as they were found in the tombs. Visitors receive the sensation of entering an actual tomb and feel drawn, in mood, back to ancient times.

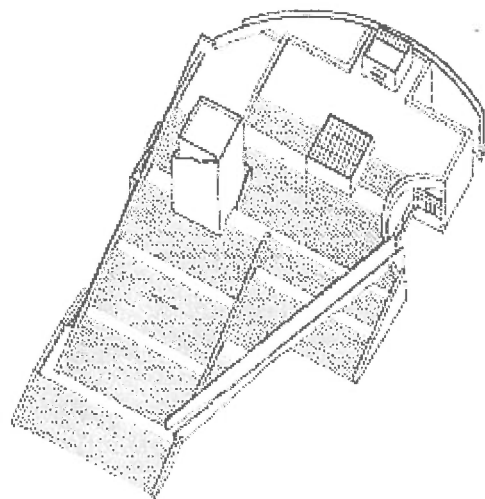
Site plan

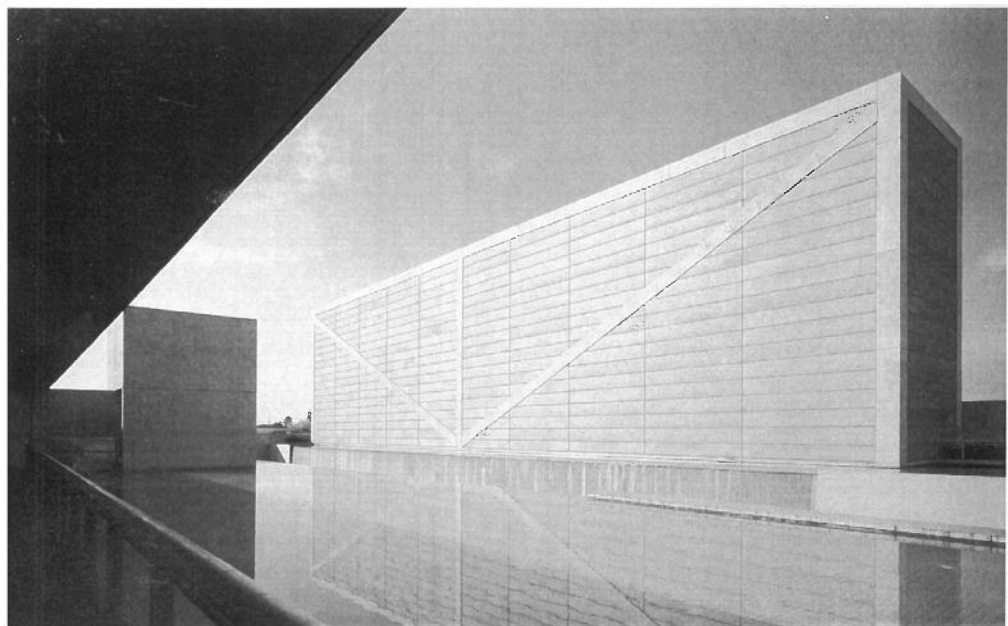
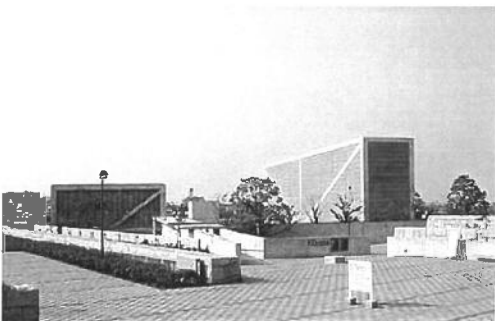
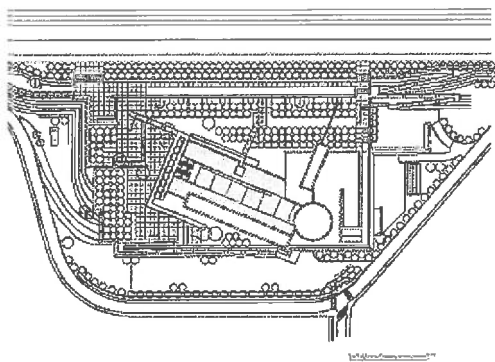
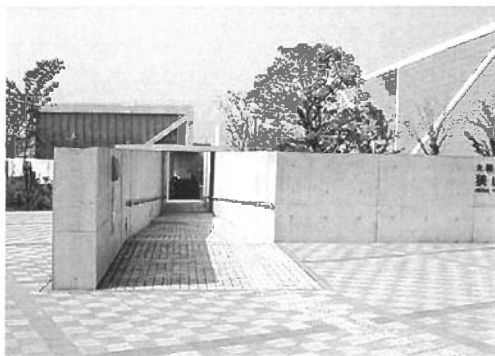
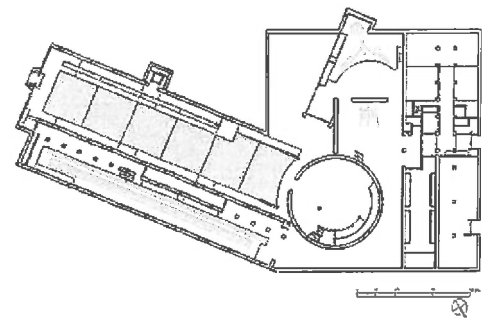
Basement plan

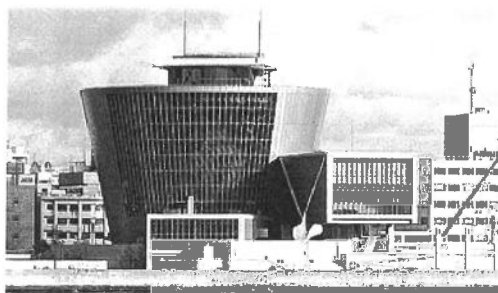
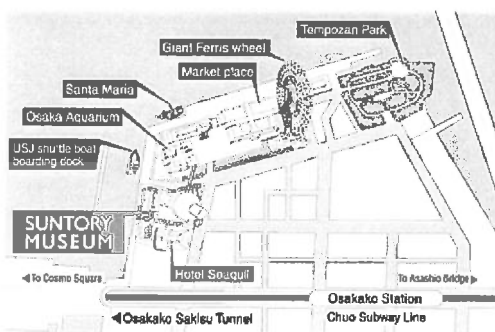
First floor plan

Sayamaike Historical Museum
Tadao Ando, 2001
Osaka

Suntory Museum
Tadao Ando, 1991-1994
Osaka

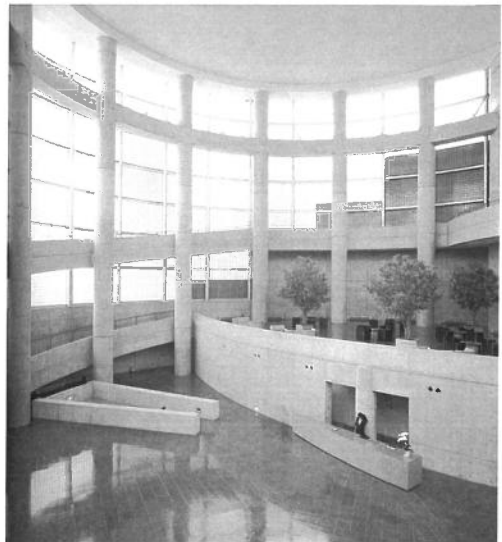
Diverse gebouwen
Osaka

Organic building

Sony Tower

Raika headquarters, Ando

DAG 6, DONDERDAG 13-04-06

8.00 **KYOTO** Day with flexible programme/ collective visit tokokodera
collecting bike at the hotel, special map

8.30 _____

A) GION visit old city

9.00 B) Shisendo shrine / Fushimi Nari-Taisha (\pm 2 uur)

C) Bamboe Forrest/ walk 4 uur

9.30 D) Walk of Filosof ca. 2 uur, also possible by bike

Ginkakuji temple (at start of walk)

10.00 E) SENTO approx. 2 uur/ also possible in the evening?

(adventure locale bathing sites)

10.30 F) Kyomizo temple maith Sanneizaka

G) TEA ceremony in small groups / has to be arranged

11.00 _____

11.30 _____

12.00 _____

12.30 _____

13.00 visit to Kokodera (Mos temple of Saihochi) by group (Saiho-Zenji)

en possible nearby tempek Suzumushidera

13.30 _____

14.00 _____

14.30 _____

15.00 _____

15.30 _____

16.00 _____

16.30 _____

17.00 Closing most temples

17.30 _____

18.00 _____

18.30 _____

19.00 Individual dinner

19.30 _____

20.00 _____

20.30 _____

Vandaag hebben we een heel vrij programma met heel veel keuze mogelijkheden. Om veel van de stad te ervaren zijn er fietsen gehuurd met een handige fietskaart. De fietsen staan voor het hotel vanaf 8.00. De weg vinden in Kyoto lijkt heel overzichtelijk door de grid structuur maar let op de stad is erg heuvelachtig. Daarnaast wordt er in Japan op het voetpad gefietst en dat gaat een stuk langzamer als we gewend zijn. Midden op de dag is er een gezamenlijk bezoek aan de Kokodera tempel. Als je te laat bent kan je er niet meer in is ons verzekerd. Houd er rekening mee dat er beperkt plaats is voor het stallen van de fietsen bij Kokodera. We hebben gehoord dat er bij de tegen overliggende tempel wel plek is voor fietsen maar dan moet je deze tempel eigenlijk ook bezoeken. Kortom maak een keuze uit de vele mogelijkheden. Veel routes zijn als wandelingen in de tijd aangegeven maar gaan op de fiets natuurlijk veel sneller maar dan nog zal het niet mogelijk zijn om

alles te doen. Als je uiteindelijk uitgeput bent van het hele programma kan je lekker naar een Sento (badhuis)gaan. We hebben wat adressen opgenomen in de gids maar de locaties zijn waarschijnlijk het makkelijkst te vinden met een taxi of via het hotel. Overigens is het ook mogelijk om de verste locaties met de trein/ metro te bereiken als je perse niet wil fietsen.

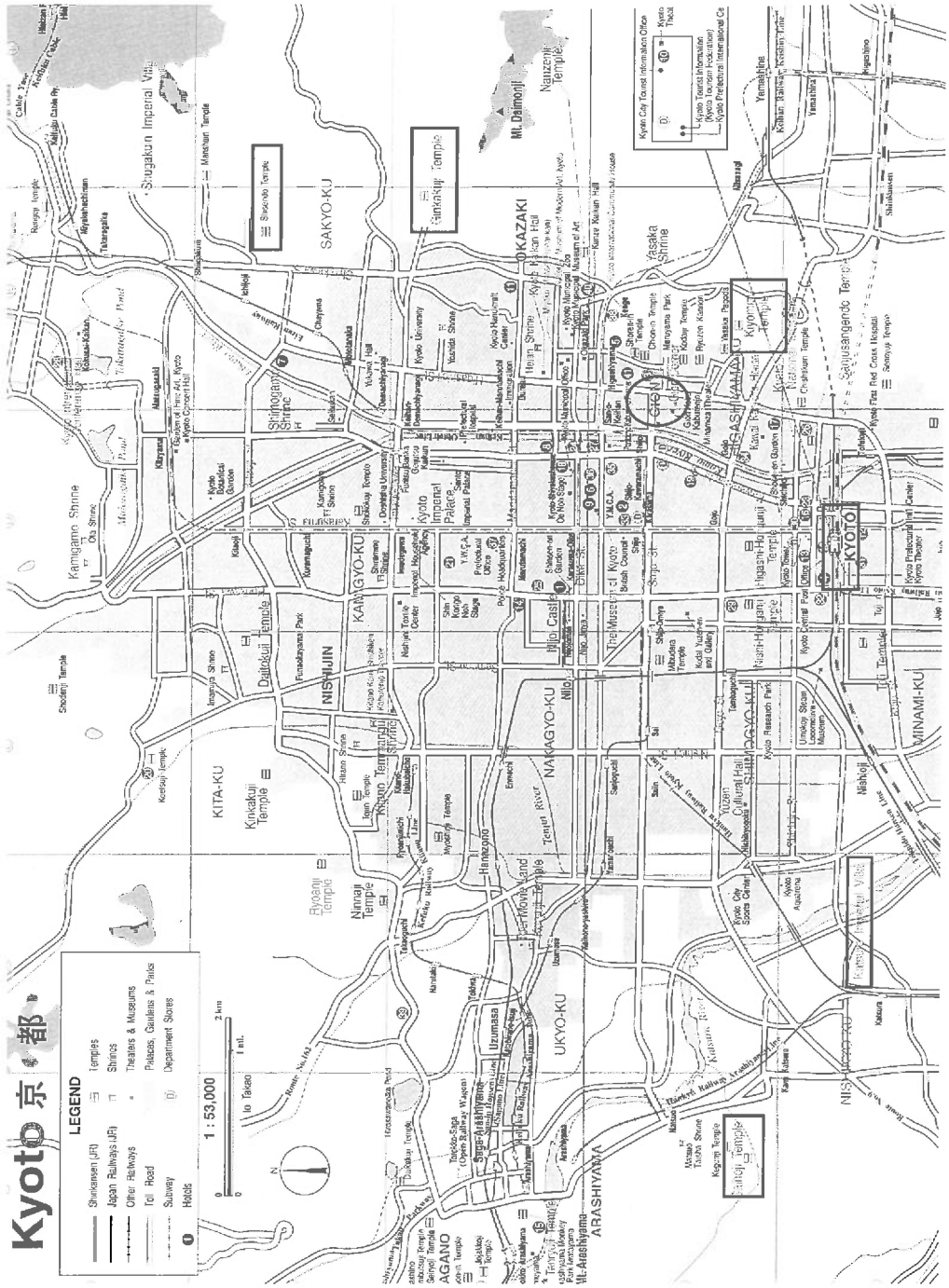

Kyoto 京 都

LEGEND

- Shinkansen (JR)
- Japan Railways (JR)
- Other Railways
- Toll Road
- Subway
- Highway
- Temples
- Shrines
- Theaters & Museums
- Parks, Gardens & Ponds
- Department Stores
- Halls

Scale: 1 : 53,000
 2 km / 1 mi.
 to Bako

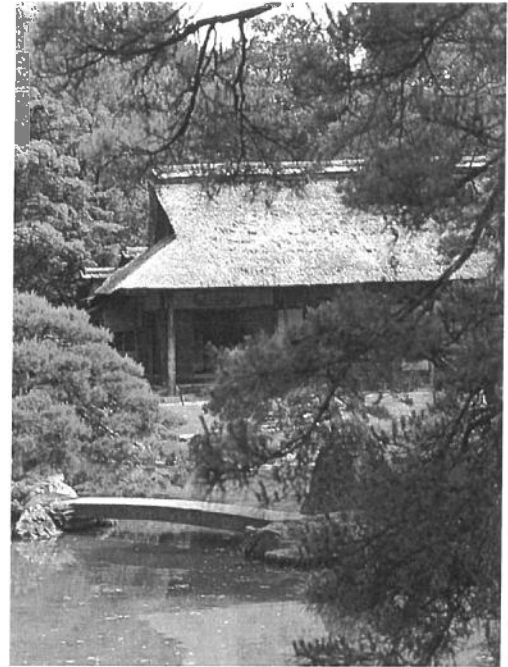
Legend

- Kyoto Taxis
- Kyoto Taxis International Co.
- Kyoto Prefecture International Co.
- Kyoto City Tourist Information Office
- Kyoto Taxis

Katsura Rikyu Imperial Villa
1620
Kyoto

Als er een reden is om naar Japan mee te gaan, dan is het de keizerlijke buitenvilla Katsura en haar tuinen in Kioto. Sinds Bruno Taut haar ontdekt heeft, is ze door de moderne architectuur in West en Oost toegeëigend als hét model van de Japanse architectuur, een icoon van de architectuur zonder meer. Tange heeft er samen met Gropius in 1960 een boek aan gewijd en sindsdien zijn de uitgaven erover niet meer opgehouden. Het is ons niet gelukt toegangsbewijzen te krijgen. Alle mogelijke tussenkomsten van invloedrijke personen bij het Imperial Household Agency konden de beampten niet vermurwen om ons een vergunning te geven. Dagen tevoren moet ze worden aangevraagd. En misschien is het goed zo. Want zo zijn we verplicht om de 'Katsura-stl' te ontdekken in het complexe geheel waar hij een onlosmakelijk deel van uitmaakt. Daartoe zijn in Kioto eindeloos veel mogelijkheden. De keizerlijke paleizen en tuinen, de talloze tempels en kloosters en de oude stadsdelen geven er een compleet beeld van.

Gelegen in een rustige omgeving, vlak bij de Katsura rivier, is dit in 1620 voor prins Toshihito gebouwde buitenverblijf voor velen het absolute hoogtepunt in de Japanse architectuur. De prins zelf en zijn zoon Toshitada mogen als de echte scheppers van dit buitengewoon mooie samenspel van tuinarchitectuur en bouwkunst worden beschouwd. Het geheel is in de jaren tachtig nauwgezet gerestaureerd. Hoewel het gebruikte materiaal van de allerbeste kwaliteit is en aan elk detail de grootste mogelijke zorg en aandacht zijn besteed, is de indruk toch overwegend die van eenvoud, van 'ingetogen chic'. Het hart van de tuin is een grillig gevormde grote vijver met vijf eilandjes; daaromheen staan paviljoens verbonden door een wandelpad dat langs allerlei soorten uitbeeldingen loopt: bergen, rivieren, haventjes, stranden enzovoort. Alle tot die tijd toegepaste stijlen en technieken van tuinaanleg zijn hier geïncorporeerd. Het pad zelf verandert voortdurend door toepassing van verschillende soorten stenen en de manier waarop zij gelegd zijn. Bij het verlaten van villa Katsura komt je langs de Miyukimon, waar de paden met speciale perspectiefffecten zijn aangelegd en je een blik kunt werpen op de bijzondere bamboehaag die het geheel omsluit.

Saiho-ji
Kokedera, Mostempel

The main attraction at this temple is the heart-shaped garden, designed in 1339 by Muso Kokushi. The garden is famous for its luxuriant mossy growth - hence the temple's other name, Koke-dera (Moss Temple). Visiting the temple is recommended only if you have time and patience to follow the reservation rules. If you don't, visit nearby Jizo-in to get a taste of the atmosphere of Saiho-ji without the expense or fuss.

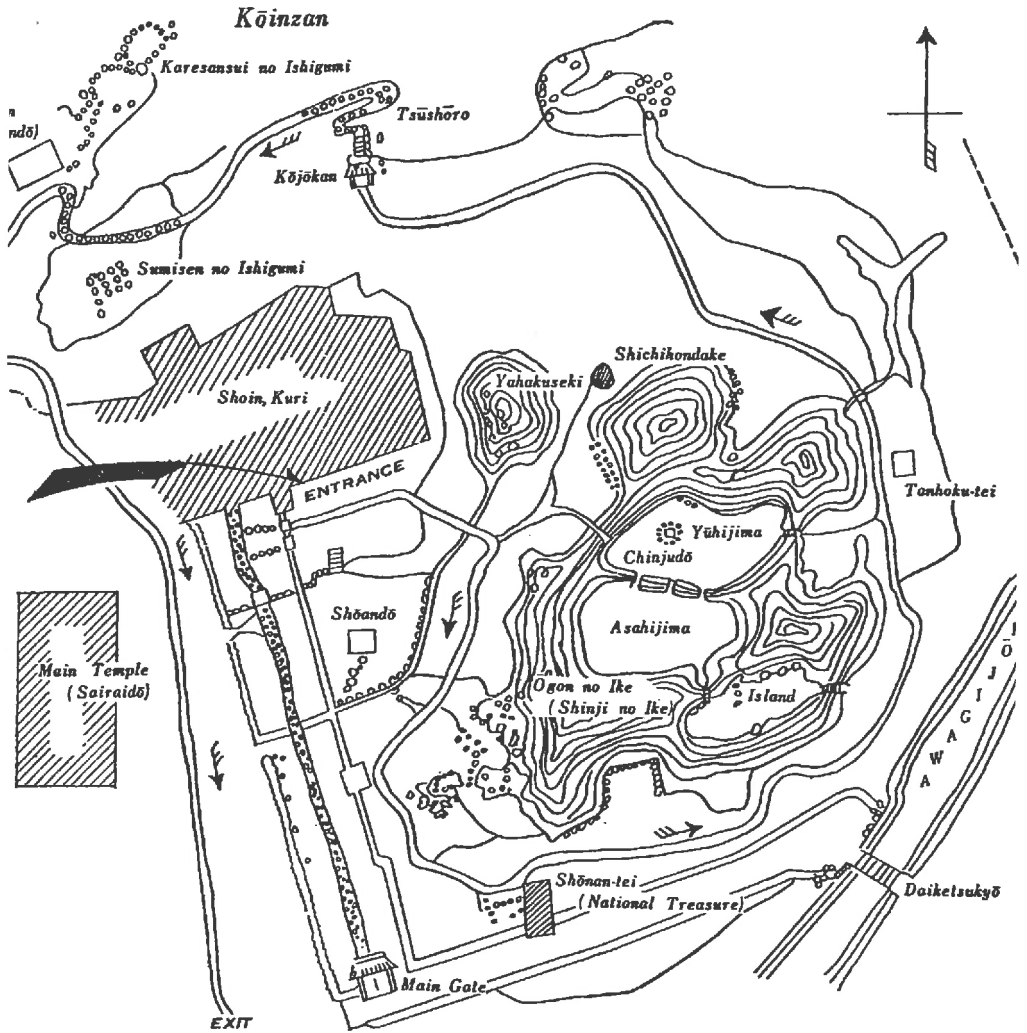
Reservations are the only way you can visit. This is to prevent the overwhelming crowds that have used to swamp the place (and consequently pulverise the moss) in the days when reservations were not required.

Send a postcard (to the adres listed) at least one week before the date you require and include details of your name, number of visitors, adres in Japan, occupation, age (you must be

over 18) and desired data (a choice of alternative dates is preferred). Enclose a prestamped postcard for a reply to your Japanese adress. You might find it convenient to buy an *ofuku-hagaki* (send-and-return postcard set) at any post office.

You should arrive at the time and on the date supplied by the temple office. After paying your 'donation', you spend up to 90 minutes chanting sutras or doing Zen meditation before finally being guided around the garden for 90 minutes.

Take city bus 28 from Kyoto Station to the Matsuo-taisha-mae stop (Y240, 35 minutes) and walk 15 minutes southwest; or from Keihan Sanjo Station, take Kyoto bus 63 to Kokedera, the last stop (Y270, 50 minutes), and walk two minutes.

Wandering der filosofen

6 km, 4 uur lopen

Chionin temple

Nanzen-ji temple

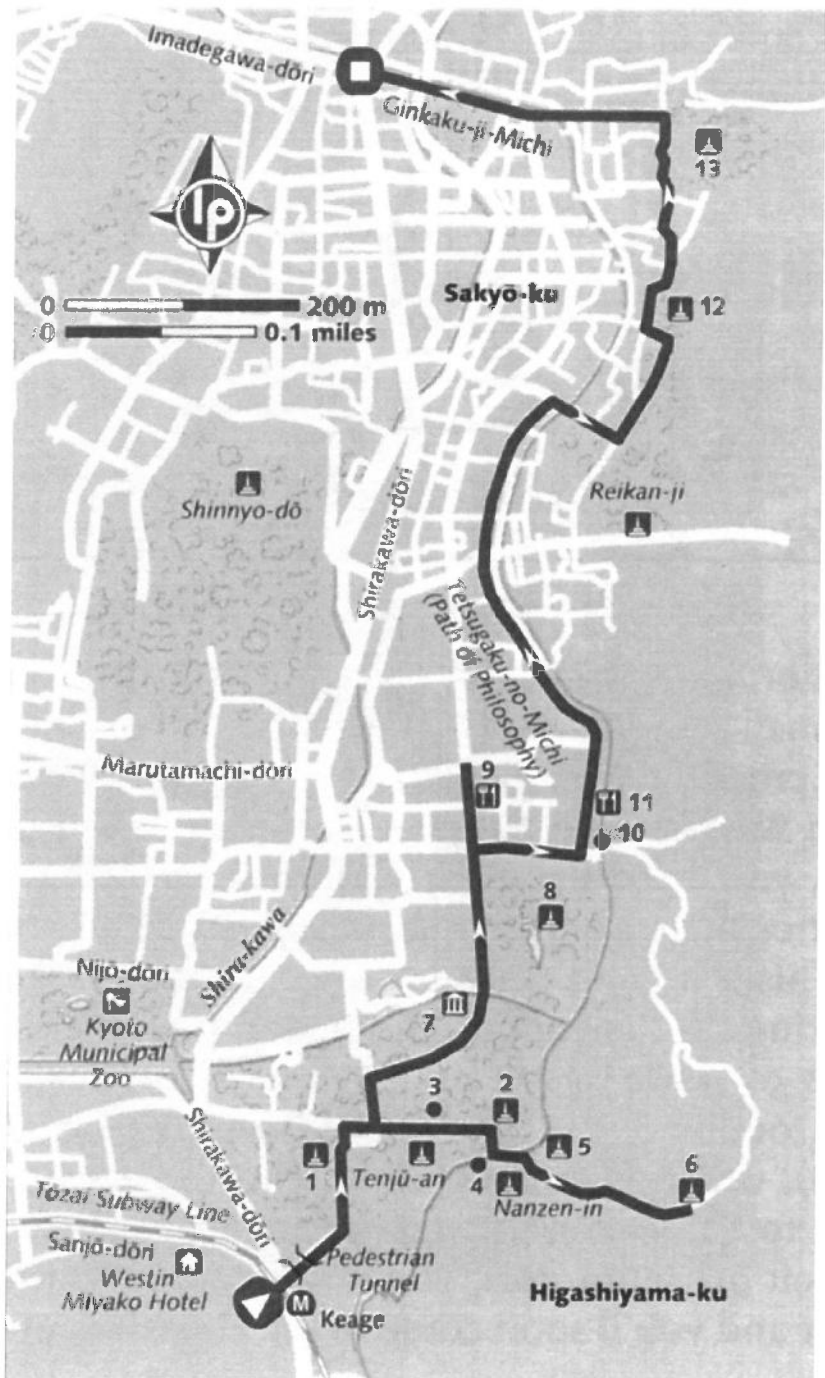
The walk described here is a great way to see some of the most important temples in Kyoto, along with some wonderful natural scenery. Start at Keage Station, walk downhill, cross the pedestrian overpass, head back uphill and go through the tunnel under the old funicular tracks. This leads to a narrow street that winds towards Konchi-in 1, famous for its rock garden, and passes by maple trees that are stunning in autumn.

Just past Konchi-in 1, take a right on the main road and walk up through the gate into Nanzen-ji 2. Walking up through the grounds of Nanzen-ji, you'll first see the impressive Sannon gate 3 on your left. From here, continue east, up the slope. You'll soon see the brick Hosui aqueduct 4 on your right, cross under this, take a quick left and walk up the hill towards the mountains. You'll come first to the lovely Kotoku-an 5 subtemple. Beyond this, the trail enters the woods. Follow it up to the secluded Nanzen-ji Oku-no-in 6, a tiny shrine built around a waterfall. It's one of Kyoto's most entrancing spots. After walking through the vast grounds, return the way you came in, exiting on the north side of Nanzen-ji, following the road through the gate. The road bears right and passes the Nomura Museum 7. You'll soon come to Eikan-dō 8, a large temple famous for its artworks and pagoda. At the corner just beyond Eikan do there's a sign (with English and Japanese pointing up the hill right) to the Tetsu gaku-no-michi (Path of Phi-

losophy). If you are hungry at this point, take a short tour north to Hinodeg, a fine noodle restaurant with an English menu (there's no English sign, however, it's about 100m north of the corner before a bank of vending machines). Otherwise, head east up the hill and check out Kumanonyakuiji-jinja 10 (dawn-dusk), before starting up the Tet sugaku-no-michi which is the pedestrian path that heads north along the canal.

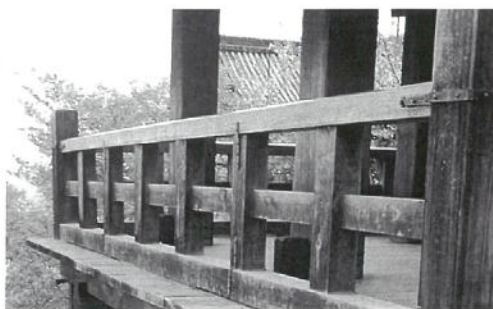
About 50m up the path you'll see a wooden bridge on your right. This leads to Kano Shōju-an 11, which offers a very simplified tea ceremony for ¥1050. From here, it's a straight shot up the tree-lined canal for about 800m until you reach a small sign in English and Japanese pointing up the hill to Honen-in 12. Follow the sign up the hill, take a left at the top, walk past a small park and you'll see the entrance to the temple on your right. You'll soon reach the picturesque thatched gate of Honen-in, which is one of Kyoto's loveliest sights, particularly when framed by blazing maple leaves in autumn. After checking out the temple (admission free), exit via the thatched gate and take a quick right downhill.

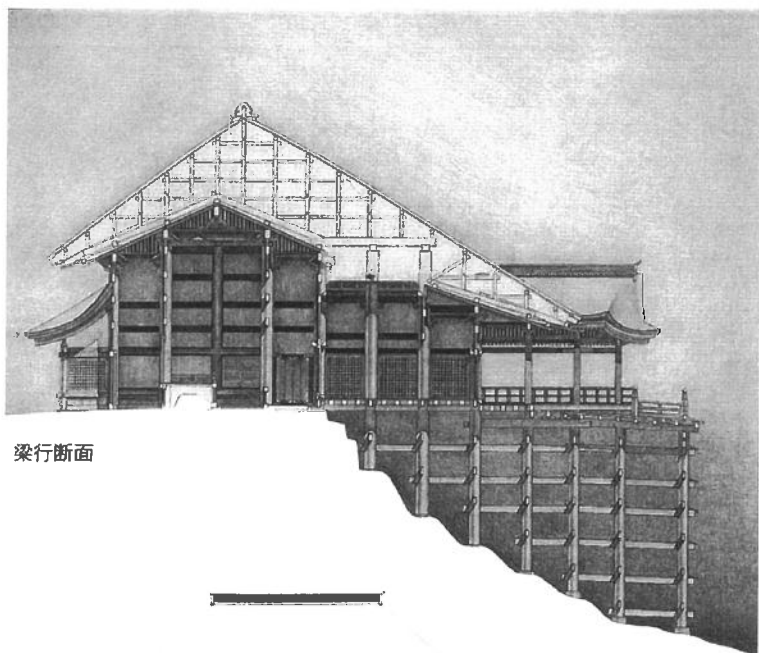
From here, follow the side streets north to Ginkaku-ji 13. Then head down the souvenir arcade and follow Ginkaku-ji-Michi, along the canal, down to Shirakawa-dori and the Ginkaku-ji-Michi bus stop, from where you can catch buses to most parts of Kyoto.

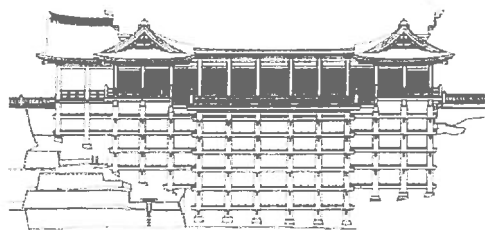
Kiyomizu-dera tempel
798/1633
Kyoto

Deze tempel ligt in de beboste heuvels aan de voet van de Higashiyama. De tempel, daterend van 798, is gewijd aan de boeddhistische godheid Kannon met de elf gezichten. De huidige gebouwen werden in 1633 opgericht door shogun Tokugawa Iemitsu. Het hoofdgebouw, een nationaal monument, staat, gesteund door een vernuftig geconstrueerd onderstel van 139 stevige houten palen, hoog op een klif. Vanaf het terras, dat uitsteekt boven een diepe vallei, is er een befaamd uitzicht over de daken van Kyoto en de Yasakapagode. De Oi-owa-waterval (Otowano-Taki), bekend om zijn reinigende kracht, valt van onder aangrenzende gebouwen naar beneden. De gelovigen komen hier bijeen om zich te reinigen, soms door zich geheel af te laten spoelen door de waterval (de minder gelovigen vormen een rij om hun handen te wassen in het vallende water). Kiyomizu, Kyoto's befaamde locatie, is ook de drukst bezochte. Een bezoek vroeg in de ochtend of op werkdagen tijdens het laagseizoen is zeer aan te bevelen in de winter is de omgeving van de tempel laat in de middag bijzonder mooi, en stil. Ondanks een overwelvend aantal souvenirswinkels blijft de weg die naar de tempel leidt (Kiyomizu-zaka) betoverend mooi.

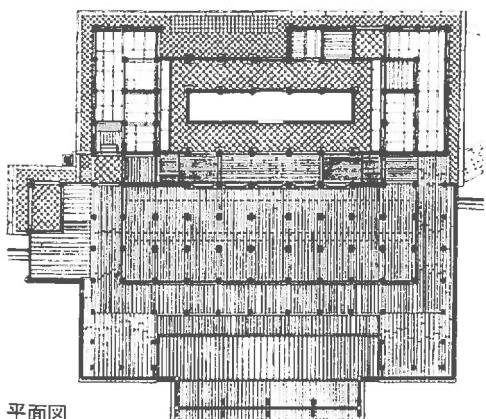

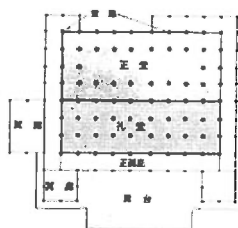
梁行断面

正面图

平面图

平面构成图

Fushimi-Inari-Taisha
JR Nara line, Inari Station
Kyoto

Architectuur zonder '-isme', zonder theoretische of onderbouwing, vooraf of achteraf, zonder de vraag naar de naam van de maker, roemloos, vanzelfsprekend, en van onmiskenbare topkwaliteit. In 1964 stelde Bernard Rudofsky in het Museum of Modern Art in New York een tentoonstelling samen, onder bovengenoemde titel en met een daarbij behorende publicatie. Alles wat ik tot dan toe had geleerd van kunst- en architectuurgeschiedenis werd opgebroken, en onderdeel van een veel grotere en rijkere wereld. Op dat moment werd ook de vraag acuut wat nu écht belangrijk was, wat houdt stand in de tijd, wat is wezenlijk? Die levenslange zoektocht werd prachtig verbeeld: de torii-route naar de Inari-tempel in Kyoto. Ik heb de tempel niet gezien, het gaat natuurlijk om de weg ernaartoe. Kilometers lang slingert de route zich op de helling van een berg naar het heiligdom.

Als een transparante tunnel gevormd door een eindeloze rij dicht bij elkaar staande poortjes, soms in grootte variërend, zich splitzend in twee routes, dan weer samenkomend, gaat de route door het gefilterde licht van het bos op de helling naar boven. Het lichtgroene licht van het bos sijpelt tussen de oranje-rode poortjes in de

tunnel. Overal kun je dwars op de looprichting het bos zien, je bent ook in het bos.

In de langsricting smelten de rondhouten kolommen en rechthoekige balken samen tot een tunnel die golft en slingert, zich splitst en weer samensmelt.

Op de achterkant van de kolommen, dus op de weg terug, staat verticaal te lezen waarom dat poortje daar staat. Het zijn votiefpoortjes geschonken door shinto-gelovigen uit dankbaarheid na een verhoord of nog te verhoren gebed.

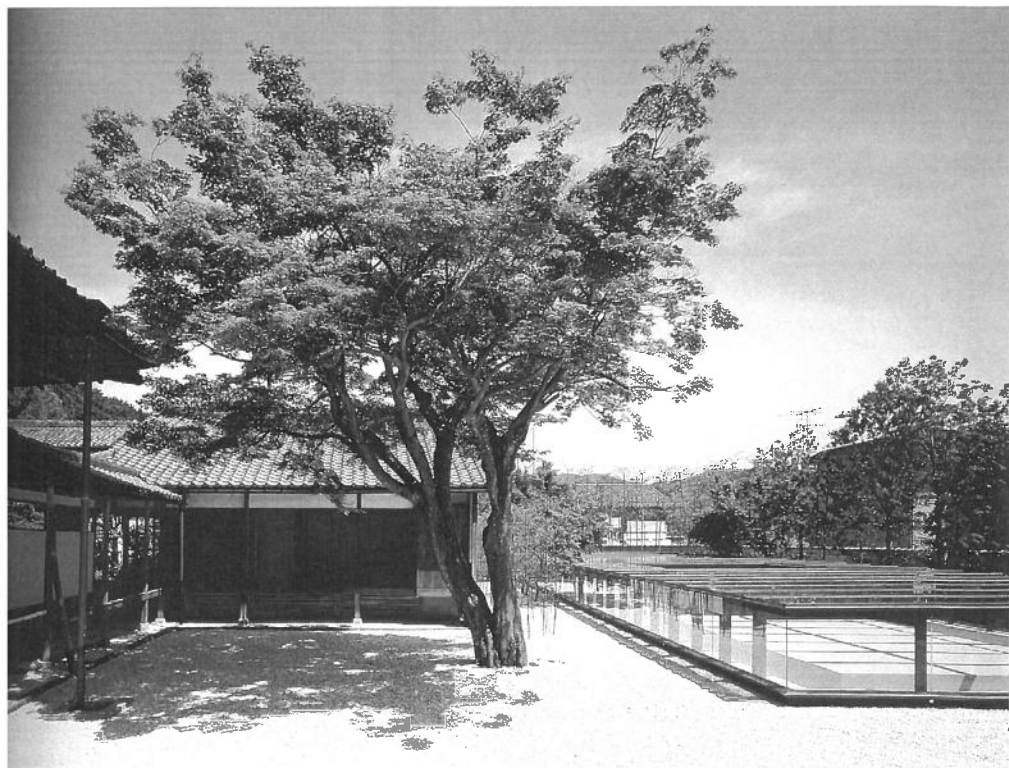
De dwarsbalk wordt door de kolommen heen vastgezet met een houten wig waardoor een stijve hoekverbinding ontstaat. De uiteinden van de beide kolommen en de dwarsbalken ondersteunen samen de 'dakbalk' die weer beschermd wordt tegen het regenwater door een schuin en aan alle kanten overstekend houten deel. Het lijkt net een 'tweedimensionaal' minitempeltje. De kolommen staan veelal op een steenachtige kolomvoet tegen optrekkend grondvocht. Het onderste deel van de kolom is zwart geschilderd als bescherming tegen het opspattend regenwater en grondvuil. Op de bodem liggen stenen tegels of treden los van de kolommen, zodat je bij regen niet op vochtige bosgrond hoeft lopen. Alles navolgbaar, afleesbaar, begrijpelijk en van een adembenemende schoonheid.

Wandeling naar het Bamboebos
1,5 km, 1 uur lopen
Kyoto

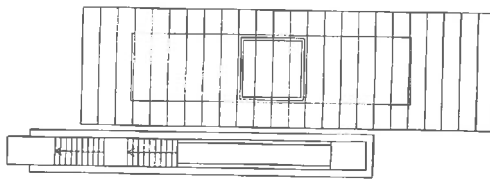

This walk takes in almost all of the Arashiyama-Sagano area's most important sights, including some fine temples, an atmospheric bamboo forest and a lavish hillside villa. It begins at Tenryū-ji 1, which is justifiably famous for its garden. From Nonomiya-jinja, continue back up the hill, passing through Arashiyama's famous bamboo forest. It's one of the city's most photographed spots, but you'll be hard pressed to capture its beauty on film. At the top of the hill, you can take a quick detour south to sample Kameyama-koen 3, a good spot for a picnic lunch, or else enter Okōchi-sansō villa 4, the entrance to which is almost directly in front of you. This villa, formerly the home of actor Okōchi Denjirō, is well worth a visit and fans of Japanese architecture and garden design will find plenty to inspire them here. All in all, this is the ultimate Japanese dream home — alas, we mortals can only dream.

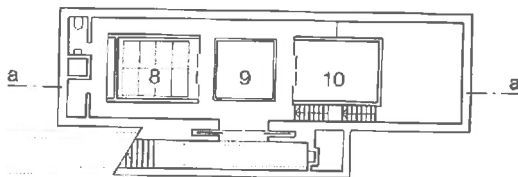

Het gasten huis bij de tempel Reigenkou-ji (curi van de jonge Takashi Yamagushi, is van dezelfde familie. Vormelijk vertoont het weinig overeenkomsten, maar de hele aanpak is even onverwacht en even ongerijmd. Aan het knooppunt van een paar dorpsstraten met de bekende mengeling van westers uitzienende en meer traditionele huizen staan we ineens voor een besloten bebost, tempeldomein dat, zoals zovele andere, nauwe banden met het keizerlijk hof blijkt te onderhouden. Het onderscheid tussen tempel en woonhuis is ook hier verwaagd. De priester ontvangt ons in ceremonieel gewaad, het gebedssnoer in de hand. Voor de tempel ligt een zentuin. Boven de omheining steken de hoge netten van een golfsterrein uit. In een tweede tuin aan de zijkant is niets meer te merken dan een lange glazen serre van boven volledig zichtbaar, alsof het om een demonstratie of een tentoonstellingspaviljoen gaat, een 'big brother'-gevoel. Maar dat is het helemaal niet. Eerder het omgekeerde. Wij zijn de ongewenste indringers. De toegang tot

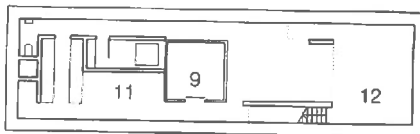
de woning gebeurt langs een lange rechte trap in openlucht die leidt naar de deur die zicht onderaan op het laagste niveau bevindt. Men daalt af in de aarde om de hemel te ontdekken. In de besloten diepte treedt men binnen in een verblindend licht, een vlekkeloos witte ruimte, waarvan het wit alleen genuanceerd wordt door het groen van het glas dat de ruimten afsluit, het blauw van de lucht en het groen van de bomen in de tuin boven. Het huis is compleet ingericht, met keuken, badkamer enz., rond een patio, maar het woonprogramma verdampt in het etherische van de ruimte waarin het is uitgewerkt. Hier vindt de omkering plaats van de traditionele Japanse omgeving, de tuin, en die vooral leeft van de schakeringen van de schaduw. Maar zoals in de traditionele woning wordt hier een eigen wereld gecreeerd die compleet op zichzelf staat. Het zou de moeite lonen de metamorfose van de typologie in detail na te gaan.

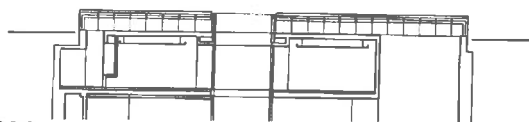
Bovenaanzicht

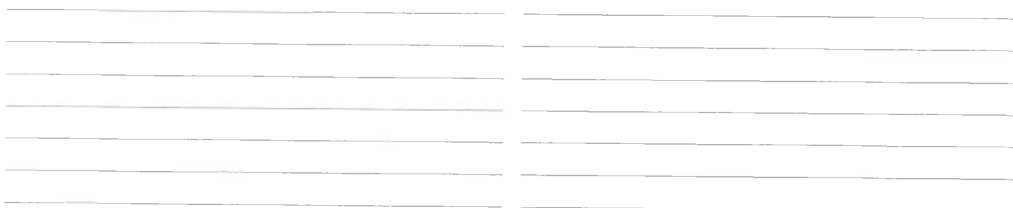
Eerste verdieping

Tweede verdieping

Doorsnede a-a

Funaoka-onsen

Tel: 075-441-3735
Year of construction: 1923
Location: 82-1 MINamifunaoka-cho
Murasakino,
Kita-ku Kyoto-shi, Kyoto

Nishiki-yu

Tel: 075-493-0612
Year of construction 1927
Location 535 Sakaimachi Nishikikoji Sagaru
Yaoyamchi Nakagyo-ku Kyoto-shi

Shirakawa-onsen

Tel: 075-791-2279
Year of construction: 1927
Location: Kitashirakawa Kamibetoo-cho
Sagaruhigashi, Sakyo-ku Kyoto-shi

Interieur Funaoka-onsen

Interieur Shirakawa-onsen

Tadao Ando

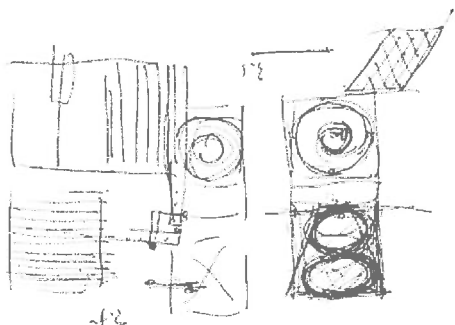
Tadao Ando was born in Osaka, Japan, in 1941. He was the first born of twin boys.

From ages 10 to 17 Ando spent his time mostly making wood models of ships, airplanes, and moulds, learning the craft from a carpenter whose shop was across the street from his home.

1962-1969, by his early twenties, Ando had decided on a self-directed course of architectural study that took him throughout Japan to visit temples, shrines, and tea houses, to Europe, Africa and to the United States. He was studying architecture by going to see actual buildings,

and reading books about works of architects such as Le Corbusier, Ludwig Mies van der Rohe, Alvaro Siza, Frank Lloyd Wright, and Louis Kahn before returning to Osaka at the age of 28 to open his own studio, Tadao Ando Architect & Associates.

Tadao Ando has been a visiting professor at Kyoto University, Yale, Harvard, and Columbia.

some architectural projects:

1976 row house (Azuma House) Sumiyoshi, Osaka

1983 Rokko Housing I, Kobe, Hyogo

1988 Church of the Light, Osaka

1989 Children's Museum, Himeji, Hyogo

1991 Water Temple, Awaji Island, Hyogo

1992 Japan Pavilion Expo '92, Seville;
Naoshima Contemporary Art Museum, Kagawa
1991-1993 Vitra Conference Pavilion, Weil am Rhein;

Factory building for the company Benetton in Treviso, Italy

1995 Meditation Space, UNESCO, Paris

1998 Toto Seminar House, Awaji, Hyogo; Hiroki Oda Museum, Gamo-gun, Shiga

1999 Rokko Housing III, Kobe, Hyogo

2000 'Fabbrica' (Benetton Research Center), Treviso, Italy; Awaji Island Project, Awaji, Hyogo

2001 Theater for Giorgio Armani, Milan, Italy

2002: The Modern Art Museum of Fort Worth, Texas

Next to Construction: Museumfondation Pinault, Paris

among the many prizes he received:

1979 the annual prize from the architectural institute of japan

1985 5th alvar aalto medal, finnish association of architects

1989 gold medal, french academy of architecture

1992 carlsberg architectural prize, denmark

1995 chevalier de l'ordre des arts et des lettres, france; pritzker architecture prize

1997 royal gold medal, royal institute of british architects;

officier de l'ordre des arts et des lettres, france

selected solo exhibitions:

1991 museum of modern art, new york

1993 centre georges pompidou, paris

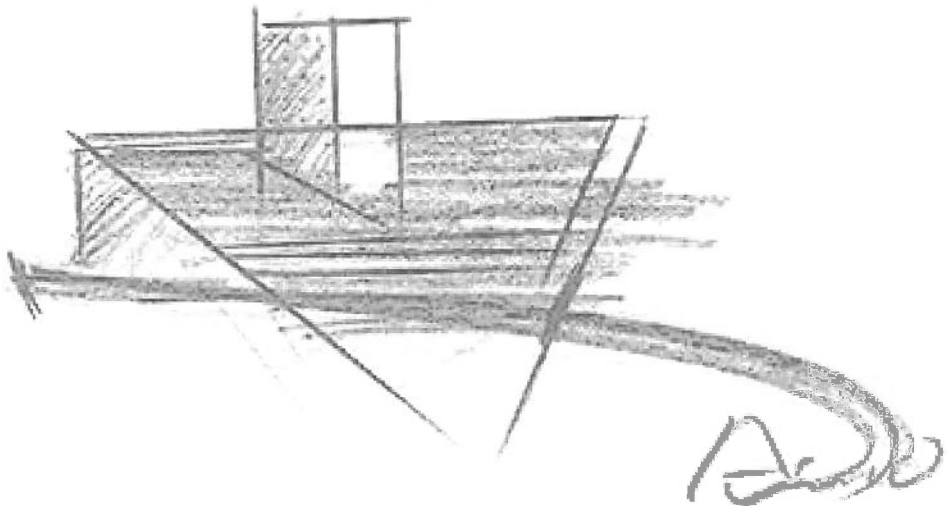
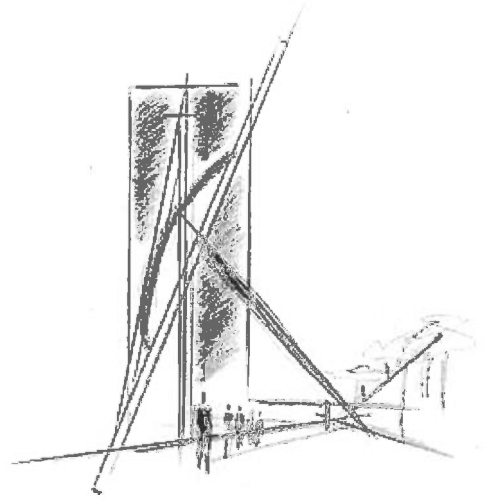
royal institute of british architects, london

1995 basilica palladiana, vicenza

1998 national museum of contemporary art, korea, seoul; royal academy of arts, london

1999 galerie aedes east, berlin

2001 'tadao ando: architect' saint louis art museum

Interview with Tadao Ando

what is the best moment of the day?

no particular moment. morning maybe good because of the feeling of beginning.

what kind of music do you listen to at the moment?

mostly classic.

what books do you have on your bedside table?

I am interested in things happening around me, and I need to understand what's going on in other artistic sectors like music and literature. I read a lot, but nothing comes to mind at the moment.

do you read architecture and design magazines?

I don't read them. just look at it.

I assume you notice how women dress. do you have any preferences?

I don't look so closely at women's fashion, but from the 20th century on, people have had the freedom to express themselves and their individualities, and fashion is one of the most fundamental ways in which they do this, men and women are equally able to express themselves.

what kind of clothes do you avoid wearing?

nothing in particular.

do you have any pets?

a dog named 'le corbusier'.

where do you work on your designs and projects?

once I traveled a lot, to see the nature, the countryside and the cities, with a sketchbook... a practice I continue today. but plans actually I draw in my office.

who would you like to design something for?

I believe that the way people live can be directed a little by architecture. I would like my architecture to inspire people to use their own resources, to move into the future. although now we are more and more governed by the american way of thinking, money, the economy... I hope that now people will shift to a more european way (of thinking), culture, individuality, and that people move towards

new goals. so for me to be able to contribute to this would be great.

do you discuss or exchange ideas with other architects?

not much.

describe your style, like a good friend of yours would describe it.

walls are the most basic elements of architecture, and in all my works, light is an important factor. the primary reason is to create a place for the individual, a zone for oneself within society. its very difficult to explain or describe my style, I hope the answer will come out of the interview.

what project has given you the most satisfaction?

as an architect you have to do your best work for any project, but for me the most satisfying thing is when architecture can do something to make people's lives better, to inspire them.

do you try to find meeting points between asian and european cultures?

I don't see them as opposites, the west and the east, but for example western society seems to be centered on american culture. but I think it is important to understand that apart from that main culture, there are so many other cultures, and it is necessary to respect them all and their differences.

is there any architect from the past you admire?

of course I learned from history, from the renaissance, from mies van der rohe, le corbusier, terragni... many architects.

what current architects do you appreciate?

like with the work of the past, as an architect you have to look around and see what your contemporaries are creating, for my contemporaries I have respect and interest.

did you always want to be an architect?

right from the beginning yes, but in my life I have done many things, at one time I was a boxer... I was never a good student. I always preferred learning things on my own.

why are you here in milan today?

because giorgio armani asked me to design a theater in milan for him and today is the inauguration of the building.

on the news broadcast they said that italians are afraid of unemployment, criminality and pollution. what are you afraid of regarding the future ?

I'm afraid that people don't want the future to happen. in order for people to want this, each person has to have goals in their life, to feel proud. work is one of the ways of achieving this. unemployment is dangerous because then people don't use their resources. each individual has to be able to use their abilities.

